

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο πενταμελές τμήμα)

της 11ης Μαΐου 2022*

«Οικονομική και νομισματική πολιτική – Προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων – Ειδικά καθήκοντα εποπτείας που έχουν ανατεθεί στην ΕΚΤ – Αξιολόγηση αποκτήσεων ειδικών συμμετοχών – Εναντίωση στην απόκτηση ειδικής συμμετοχής – Μη αναδρομικότητα – Αρχή του δεδικασμένου – Εφαρμογή των εθνικών διατάξεων περί μεταφοράς στην εσωτερική έννομη τάξη – Δικαιώματα άμυνας – Δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο της υποθέσεως – Δικαίωμα ακροάσεως – Νέος λόγος ακυρώσεως – Υπεροχή του δικαίου της Ένωσης – Δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας»

Στην υπόθεση T-913/16,

Finanziaria d'investimento Fininvest SpA (Fininvest), με έδρα τη Ρώμη (Ιταλία),

Silvio Berlusconi, κάτοικος Ρώμης,

εκπροσωπούμενοι από τους R. Vaccarella, A. Di Porto, M. Carpinelli, A. Saccucci, B. Nascimbene, N. Ghedini και A. Baldaccini, δικηγόρους,

προσφεύγοντες,

κατά

Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), εκπροσωπούμενης από την C. Hernández Saseta και τον G. Vuono, επικουρούμενους από τον M. Lamandini, δικηγόρο,

καθής,

υποστηριζόμενης από την

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον V. Di Bucci και την A. Steiblyté,

παρεμβαίνουσα,

με αντικείμενο προσφυγή ασκηθείσα δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με αίτημα την ακύρωση της απόφασης ECB/SSM/2016 – 7LVZJ6XRIE7VNZ4UBX81/4 της ΕΚΤ, της 25ης Οκτωβρίου 2016, με την οποία η ΕΚΤ απέρριψε την αίτηση για την έγκριση της εκ μέρους της Fininvest και του Silvio Berlusconi απόκτησης συμμετοχής στο πιστωτικό ίδρυμα Banca Mediolanum SpA,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο πενταμελές τμήμα),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

συγκείμενο από τους Σ. Παπασάββα, πρόεδρο, E. Buttigieg, F. Schalin, M. J. Costeira (εισηγήτρια) και A. Kornezov, δικαστές,

γραμματέας: M. Nuñez Ruiz, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 16ης Σεπτεμβρίου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

I. Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Η Finanziaria d'investimento Fininvest SpA (Fininvest) είναι εταιρία συμμετοχών ιταλικού δικαίου η οποία ανήκει κατά 61,21 % στον Silvio Berlusconi μέσω συμμετοχών σε τέσσερις εταιρίες ιταλικού δικαίου.
- 2 Η Mediolanum ήταν μεικτή χρηματοοικονομική εταιρία συμμετοχών εισηγμένη στο χρηματιστήριο η οποία, έως τις 30 Δεκεμβρίου 2015, κατείχε το 100 % του κεφαλαίου της Banca Mediolanum SpA.
- 3 Η Fininvest κατείχε το 30,1 % του μετοχικού κεφαλαίου της Mediolanum και η Fin. Prog. Italia κατείχε το 26,5 % του κεφαλαίου της εν λόγω εταιρίας.
- 4 Μετά την έναρξη ισχύος του decreto legislativo n° 53 – Attuazione della direttiva 2011/89/UE, che modifica le direttive 98/78/CE, 2002/87/CE, 2006/48/CE e 2009/138/CE, per quanto concerne la vigilanza supplementare sulle imprese finanziarie appartenenti a un conglomerato finanziario (νομοθετικού διατάγματος αριθ. 53 περί εφαρμογής της οδηγίας 2011/89/ΕΕ, για τροποποίηση των οδηγιών 98/78/ΕΚ, 2002/87/ΕΚ, 2006/48/ΕΚ και 2009/138/ΕΚ, όσον αφορά τη συμπληρωματική εποπτεία των χρηματοπιστωτικών οντοτήτων που ανήκουν σε χρηματοπιστωτικούς ομίλους ετερογενών δραστηριοτήτων), της 4ης Μαρτίου 2014 (GURI αριθ. 76, της 1ης Απριλίου 2014, σ. 1790), η Banca d'Italia (κεντρική τράπεζα της Ιταλίας) κίνησε διαδικασία αξιολόγησης των προσφευγόντων, Fininvest και S. Berlusconi, ως ειδικών μετόχων μεικτών χρηματοοικονομικών εταιριών συμμετοχών.
- 5 Με απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2014, η Banca d'Italia έκρινε ότι ο S. Berlusconi δεν πληρούσε πλέον τη σχετική με τη φήμη απαίτηση που προβλέπεται στην decreto ministeriale n°144 – regolamento recante norme per l'individuazione dei requisiti di onorabilità dei partecipanti al capitale sociale delle banche e fissazione della soglia rilevante (υπουργική απόφαση αριθ. 144, κανονιστική ρύθμιση που περιέχει κανόνες για τον καθορισμό των απαιτήσεων όσον αφορά τη φήμη των συμμετεχόντων στο κεφάλαιο των τραπεζών και τον καθορισμό του σχετικού ελάχιστου ορίου), της 18ης Μαρτίου 1998 (GURI αριθ. 109, της 13ης Μαΐου 1998, σ. 101, στο εξής: υπουργική απόφαση αριθ. 144), δεδομένου ότι είχε καταδικαστεί αμετακλήτως σε ποινή φυλάκισης για φοροδιαφυγή μετά την απόφαση 35729/13 του Corte suprema di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία), της 1ης Αυγούστου 2013 (στο εξής: απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2014).

- 6 Για τον λόγο αυτό, η Banca d'Italia, αφενός, διέταξε την αναστολή των δικαιωμάτων ψήφου των προσφευγόντων και τη μεταβίβαση των μεριδίων που κατείχαν στο κεφάλαιο της Mediolanum κατά το μέτρο που υπερέβαιναν το 9,99% και, αφετέρου, απέρριψε την αίτηση των προσφευγόντων για την έγκριση της εκ μέρους τους κατοχής ειδικής συμμετοχής.
- 7 Οι προσφεύγοντες προσέβαλαν την απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2014 ενώπιον του Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (διοικητικού πρωτοδικείου της περιφέρειας Λατίου, Ιταλία), το οποίο, με απόφαση της 5ης Ιουνίου 2015, απέρριψε την προσφυγή.
- 8 Στις 30 Δεκεμβρίου 2015, βάσει πράξης αντίστροφης συγχώνευσης, η Mediolanum απορροφήθηκε από τη θυγατρική της, τη Banca Mediolanum.
- 9 Στις 3 Μαρτίου 2016, το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας, Ιταλία) έκανε δεκτή την έφεση που άσκησαν οι προσφεύγοντες κατά της απόφασης του Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (διοικητικού πρωτοδικείου της περιφέρειας Λατίου) και ακύρωσε την απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2014.
- 10 Μετά την προμνησθείσα στη σκέψη 8 συγχώνευση και την προμνησθείσα στη σκέψη 9 απόφαση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016, η Banca d'Italia και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) θεώρησαν ότι έπρεπε να υποβληθεί νέα αίτηση για έγκριση της εν λόγω ειδικής συμμετοχής, βάσει των άρθρων 22 επ. της οδηγίας 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων, για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/87/ΕΚ και για την κατάργηση των οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ (ΕΕ 2013, L 176, σ. 338), και των άρθρων 19 επ. του decreto legislativo n. 385 – Testo unico delle leggi in materia bancaria e creditizia (νομοθετικού διατάγματος αριθ. 385 – Κωδικοποιημένο κείμενο των νόμων σχετικά με τις τραπεζικές και πιστωτικές δραστηριότητες), της 1ης Σεπτεμβρίου 1993 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 230, της 30ής Σεπτεμβρίου 1993, στο εξής: TUB), όπως τροποποιήθηκε με το decreto legislativo n° 72 (νομοθετικό διάταγμα αριθ. 72), της 12ης Μαΐου 2015.
- 11 Με έγγραφο της 14ης Ιουλίου 2016, η Banca d'Italia κάλεσε τη Fininvest να υποβάλει αίτηση για την έγκριση της απόκτησης ειδικής συμμετοχής εντός προθεσμίας δεκαπέντε ημερών. Δεδομένου ότι δεν υποβλήθηκε καμία αίτηση εντός της ταχθείσας προθεσμίας, η Banca d'Italia αποφάσισε, στις 3 Αυγούστου 2016, να κινήσει αυτεπαγγέλτως διοικητική διαδικασία κατά της Fininvest, στο πέρας της οποίας διαβίβασε στην ΕΚΤ, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 1024/2013 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 2013, για την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ 2013, L 287, σ. 63), πρόταση απόφασης, της 23ης Σεπτεμβρίου 2016, με την οποία διατύπωνε αρνητική αξιολόγηση όσον αφορά τα εχέγγυα φήμης των αποκτώντων την επίμαχη συμμετοχή στη Banca Mediolanum και καλούσε την ΕΚΤ να εναντιωθεί στην απόκτηση.
- 12 Με την απόφαση ECB/SSM/2016 – 7LVZJ6XRIE7VNZ4UBX81/4, της 25ης Οκτωβρίου 2016, η ΕΚΤ εναντιώθηκε στην απόκτηση από τους προσφεύγοντες της ειδικής συμμετοχής στη Banca Mediolanum, με την αιτιολογία ότι δεν πληρούσαν τη σχετική με τη φήμη απαίτηση και ότι υφίσταντο σοβαρές αμφιβολίες ως προς την ικανότητά τους να διασφαλίσουν στο μέλλον την ορθή και συνετή διαχείριση του ως άνω χρηματοπιστωτικού ιδρύματος (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

- 13 Ειδικότερα, η ΕΚΤ θεώρησε, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 19 και 25 του TUB και του άρθρου 1 της υπουργικής απόφασης αριθ. 144, περί μεταφοράς της οδηγίας 2013/36 στην εσωτερική έννομη τάξη, ότι, δεδομένου ότι ο S. Berlusconi, πλειοψηφικός μέτοχος και πραγματικός ιδιοκτήτης της Fininvest, ήταν ο έμμεσος αποκτών τη συμμετοχή στη Banca Mediolanum και δεδομένου ότι είχε καταδικαστεί αμετακλήτως σε ποινή φυλάκισης τεσσάρων ετών για φοροδιαφυγή, δεν πληρούνταν η απαίτηση που επιβάλλεται σχετικά με τη φήμη των κατόχων ειδικών συμμετοχών, κατά την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/36, όπως μεταφέρθηκε στην εθνική έννομη τάξη. Η ΕΚΤ στηρίχθηκε επίσης στο γεγονός ότι ο S. Berlusconi είχε διαπράξει και άλλες παρατυπίες και ότι εις βάρος του είχαν εκδοθεί και άλλες καταδικαστικές αποφάσεις, κάτι που ίσχυε και για άλλα μέλη των διοικητικών οργάνων της Fininvest.

II. Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 14 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 23 Δεκεμβρίου 2016, οι προσφεύγοντες άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή.
- 15 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 19 Απριλίου 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε να παρέμβει στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας υπέρ της ΕΚΤ.
- 16 Με έγγραφο της 28ης Απριλίου 2017, οι προσφεύγοντες υπέβαλαν αίτηση αναστολής της διαδικασίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 69, στοιχείο α', του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, επί της οποίας η ΕΚΤ υπέβαλε παρατηρήσεις.
- 17 Με απόφαση της 15ης Ιουνίου 2017, ο πρόεδρος του δεύτερου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου επέτρεψε στην Επιτροπή να παρέμβει υπέρ της ΕΚΤ. Την ίδια ημέρα, αποφάσισε να μην αναστείλει τη διαδικασία.
- 18 Κατόπιν προτάσεως του δεύτερου τμήματος, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 28 του Κανονισμού Διαδικασίας, να παραπέμψει την υπόθεση ενώπιον πενταμελούς τμήματος.
- 19 Κατόπιν πρότασης του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (δεύτερο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας που προβλέπονται στο άρθρο 89 του Κανονισμού Διαδικασίας, κάλεσε τους διαδίκους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τις ενδεχόμενες συνέπειες που έπρεπε να αντληθούν από την απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), για την υπό κρίση υπόθεση. Οι διάδικοι συμμορφώθηκαν με το αίτημα αυτό εντός της ταχθείσας προθεσμίας.
- 20 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου την 21η Ιανουαρίου 2019, οι προσφεύγοντες προέβαλαν νέους λόγους, δυνάμει του άρθρου 84 του Κανονισμού Διαδικασίας, επί των οποίων η ΕΚΤ και η Επιτροπή κατέθεσαν παρατηρήσεις.
- 21 Με απόφαση του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου της 7ης Μαΐου 2019, η υπό κρίση υπόθεση ανατέθηκε σε νέο εισηγητή δικαστή, μέλος του δεύτερου πενταμελούς τμήματος.

- 22 Μετά τον θάνατο του δικαστή B. Berke, την 1η Αυγούστου 2021, η υπό κρίση υπόθεση ανατέθηκε σε νέα εισηγήτρια δικαστή, μέλος του ένατου πενταμελούς τμήματος, με απόφαση του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Αυγούστου 2021.
- 23 Με απόφαση του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Αυγούστου 2021, ορίστηκαν νέοι δικαστές και νέοι πρόεδροι τμήματος προς συμπλήρωση του δικαστικού σχηματισμού.
- 24 Οι προσφεύγοντες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·
 - να καταδικάσει την ΕΚΤ στα δικαστικά έξοδα.
- 25 Η ΕΚΤ και η Επιτροπή ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή·
 - να καταδικάσει τους προσφεύγοντες στα δικαστικά έξοδα.

III. Σκεπτικό

- 26 Προς στήριξη της προσφυγής τους, οι προσφεύγοντες προβάλλουν δέκα λόγους ακυρώσεως.
- 27 Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως αντλείται, κατ' ουσίαν, από παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 1, του άρθρου 5, παράγραφος 2, και του άρθρου 13, παράγραφος 2, ΣΕΕ, του άρθρου 127, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, του άρθρου 1, παράγραφος 5, του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013, των άρθρων 86 και 87 του κανονισμού (ΕΕ) 468/2014 της ΕΚΤ, της 16ης Απριλίου 2014, που θεσπίζει το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, των εθνικών αρμόδιων αρχών και των εθνικών εντεταλμένων αρχών εντός του ενιαίου εποπτικού μηχανισμού (ΕΕ 2014, L 141, σ. 1), και των άρθρων 22 και 23 της οδηγίας 2013/36, καθώς και από πλάνη περί το δίκαιο και κατάχρηση εξουσίας, καθόσον, κατά τους προσφεύγοντες, η ΕΚΤ εφάρμοσε τις ως άνω διατάξεις σε πρόσωπα που κατείχαν ήδη ειδική συμμετοχή. Ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως αντλείται από την κατ' ένσταση προβαλλόμενη έλλειψη νομιμότητας της οδηγίας 2013/36, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της μη αναδρομικότητας των πράξεων του παράγωγου δικαίου. Ο τρίτος λόγος ακυρώσεως αντλείται από παραβίαση των αρχών της ασφάλειας δικαίου και του δεικασμένου που απορρέει από την απόφαση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016. Ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως αντλείται κατ' ουσίαν από παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 1024/2013 και του άρθρου 23, παράγραφοι 1 και 4, της οδηγίας 2013/36 καθώς και από παραβίαση των γενικών αρχών της νομιμότητας, της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας. Ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως αντλείται από παράλειψη αξιολόγησης και αιτιολόγησης εκ μέρους της ΕΚΤ όσον αφορά το κριτήριο της ενδεχόμενης επιρροής του υποψήφιου αγοραστή στο πιστωτικό ίδρυμα κατά την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36. Ο έκτος λόγος ακυρώσεως αντλείται από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και παράβαση των άρθρων 16 και 17 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης). Ο έβδομος λόγος ακυρώσεως αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και του δικαιώματος πρόσβασης στον φάκελο. Ο όγδοος λόγος ακυρώσεως αντλείται από την κατ' ένσταση προβαλλόμενη έλλειψη νομιμότητας του άρθρου 31, παράγραφος 3, του κανονισμού 468/2014, το οποίο

προβλέπει ότι οι ενδιαφερόμενοι διαθέτουν προθεσμία τριών ημερών για να υποβάλουν τις γραπτές παρατηρήσεις τους επί των στοιχείων στα οποία η ΕΚΤ θα στηρίξει την απόφαση που θα εκδώσει. Ο ένατος λόγος ακυρώσεως αντλείται κατ' ουσίαν από έλλειψη νομιμότητας των προπαρασκευαστικών πράξεων που εξέδωσε η Banca d'Italia. Ο δέκατος λόγος αντλείται από την κατ' ένσταση προβαλλόμενη έλλειψη νομιμότητας του άρθρου 4, παράγραφος 3, και του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013, λόγω της μη συμβατότητάς τους με το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται, κατ' ουσίαν, από παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 1, του άρθρου 5, παράγραφος 2, και του άρθρου 13, παράγραφος 2, ΣΕΕ, του άρθρου 127, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, του άρθρου 1, παράγραφος 5, του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013, των άρθρων 86 και 87 του κανονισμού 468/2014 και των άρθρων 22 και 23 της οδηγίας 2013/36, καθώς και από πλάνη περί το δίκαιο και κατάχρηση εξουσίας

- 28 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στο άρθρο 15, παράγραφος 3, του κανονισμού 1024/2013 και στα άρθρα 22 και 23 της οδηγίας 2013/36, καθόσον η ΕΚΤ χαρακτήρισε ως απόκτηση ειδικής συμμετοχής, κατά την έννοια των εν λόγω διατάξεων, τη συγχώνευση με απορρόφηση της Mediolanum από τη Banca Mediolanum. Θεωρούν ότι οι προμνησθείσες διατάξεις έχουν εφαρμογή μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει υποψήφιος αγοραστής και σχέδιο απόκτησης ειδικής συμμετοχής και όχι σε εκείνες στις οποίες τα οικεία φυσικά ή νομικά πρόσωπα κατέχουν ήδη ειδική συμμετοχή.
- 29 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν επίσης ότι, εν προκειμένω, ήταν, πριν από την επίμαχη συγχώνευση, τυπικά και ουσιαστικά κύριοι των ειδικών συμμετοχών στη Banca Mediolanum και εξ αυτού συνάγουν ότι η ΕΚΤ δεν μπορούσε να κινήσει τη διαδικασία που κατέληξε στην προσβαλλόμενη απόφαση. Περαιτέρω, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι οι αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί στην ΕΚΤ από τις Συνθήκες και τα ειδικά καθήκοντα που έχουν ανατεθεί σε αυτήν με τον κανονισμό 1024/2013 και τον κανονισμό 468/2014 δεν της παρείχαν τη δυνατότητα να αξιολογήσει ειδική συμμετοχή την οποία κατείχαν ήδη σε πιστωτικό ίδρυμα, αλλά μόνο να εναντιωθεί ή μη σε ενδεχόμενη απόκτηση.
- 30 Η ΕΚΤ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, αντικρούει την ως άνω επιχειρηματολογία.
- 31 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 1024/2013 προβλέπει ότι η ΕΚΤ διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα να εκτελεί το καθήκον «να αξιολογεί γνωστοποιήσεις για την απόκτηση και τη διάθεση ειδικών συμμετοχών σε πιστωτικά ιδρύματα, πλην της περίπτωσης της εξυγίανσης των τραπεζών, και με επιφύλαξη του άρθρου 15» του εν λόγω κανονισμού.
- 32 Το άρθρο 15, παράγραφος 3, του κανονισμού 1024/2013 ορίζει εξάλλου ότι η ΕΚΤ αποφασίζει αν θα εναντιωθεί ή όχι στην απόκτηση βάσει των κριτηρίων αξιολόγησης που προβλέπονται στη σχετική νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και σύμφωνα με τη διαδικασία και εντός των περιόδων αξιολόγησης που προβλέπονται στο ενωσιακό δίκαιο.
- 33 Επιπλέον, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1024/2013, «[γ]ια το σκοπό της εκτέλεσης των καθηκόντων που της ανατίθενται με τον παρόντα κανονισμό, με σκοπό τη διασφάλιση υψηλών προτύπων εποπτείας, η ΕΚΤ εφαρμόζει όλη την οικεία νομοθεσία και, αν το σχετικό ενωσιακό δίκαιο αποτελείται από οδηγίες, την εθνική νομοθεσία μεταφοράς των οδηγιών στην εσωτερική έννομη τάξη».

- 34 Ως εκ τούτου, για την εκτέλεση των καθηκόντων της, η ΕΚΤ οφείλει να εφαρμόζει τις διατάξεις του κανονισμού 1024/2013 και τις διατάξεις του εθνικού δικαίου περί μεταφοράς της οδηγίας 2013/36 στην εθνική έννομη τάξη, ερμηνευόμενες υπό το πρίσμα της εν λόγω οδηγίας (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 24ης Απριλίου 2018, *Caisse régionale de crédit agricole mutuel Alpes Provence* κ.λπ. κατά ΕΚΤ, T-133/16 έως T-136/16, EU:T:2018:219, σκέψεις 47 έως 50).
- 35 Η διαδικασία αξιολόγησης των αποκτήσεων ειδικών συμμετοχών προβλέπεται στο άρθρο 15 του κανονισμού 1024/2013, στα άρθρα 85 έως 87 του κανονισμού 468/2014 και στο άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36. Οι εν λόγω διατάξεις προβλέπουν την υποχρέωση, κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου που έχει αποφασίσει να αποκτήσει άμεσα ή έμμεσα ειδική συμμετοχή σε πιστωτικό ίδρυμα ή να αυξήσει την εν λόγω συμμετοχή, να κοινοποιήσει, εγγράφως πριν από την απόκτηση, στις αρμόδιες αρχές για το πιστωτικό ίδρυμα στο οποίο επιδιώκει να αποκτήσει ή να αυξήσει ειδική συμμετοχή, το ύψος της σκοπούμενης συμμετοχής και τις σχετικές πληροφορίες, όπως εξειδικεύονται σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 4, της οδηγίας 2013/36.
- 36 Το άρθρο 19 του TUB, όπως τροποποιήθηκε με το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 72, το οποίο μετέφερε στο ιταλικό δίκαιο το περιεχόμενο της οδηγίας 2013/36, αναθέτει στην Banca d'Italia την αρμοδιότητα να χορηγεί τις εγκρίσεις για την απόκτηση ειδικών συμμετοχών σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Στο άρθρο 19, παράγραφος 5, του TUB διευκρινίζεται επιπλέον ότι οι εγκρίσεις αυτές χορηγούνται «εφόσον συντρέχουν συνθήκες ικανές να διασφαλίσουν την ορθή και συνετή διαχείριση της τράπεζας, αξιολογουμένων της ποιότητας του δυνητικού αγοραστή και της ορθότητας από χρηματοοικονομικής απόψεως της σχεδιαζόμενης αποκτήσεως σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια: τη φήμη του δυνητικού αγοραστή κατά την έννοια του άρθρου 25» του TUB.
- 37 Στο άρθρο 25, παράγραφος 1, του TUB, το οποίο φέρει τον τίτλο «Συμμετοχή στο κεφάλαιο», διευκρινίζεται ότι οι κάτοχοι των συμμετοχών που προβλέπονται στο άρθρο 19 του TUB πρέπει να παρέχουν εγγύα φήμης και να ικανοποιούν κριτήρια δεξιοτήτων και ακεραιότητας κατά τρόπον ώστε να εγγυώνται την ορθή και συνετή διαχείριση της τράπεζας.
- 38 Η μεταβατική διάταξη του άρθρου 2, παράγραφος 8, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 72 προβλέπει ότι οι διατάξεις για τις απαιτήσεις όσον αφορά τη φήμη των κατόχων συμμετοχών σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα οι οποίες ίσχυαν πριν από την έκδοση του ως άνω νομοθετικού διατάγματος εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή.
- 39 Οι επίμαχες διατάξεις περιλήφθηκαν στην υπουργική απόφαση αριθ. 144, της οποίας το άρθρο 1 προβλέπει ειδικώς τις καταδικαστικές αποφάσεις οι οποίες επιδρούν αρνητικά στη φήμη του ενδιαφερομένου και συνεπάγονται τη μη τήρηση της απαιτούμενης προϋπόθεσης.
- 40 Η μεταβατική διάταξη του άρθρου 2 της υπουργικής απόφασης αριθ. 144 ορίζει ότι, «για τους κατέχοντες συμμετοχή στο κεφάλαιο τράπεζας κατά την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της παρούσας κανονιστικής ρυθμίσεως, η μη πλήρωση των κατά το άρθρο 1 απαιτήσεων οι οποίες δεν προβλέπονταν στην προϊσχύσασα νομοθεσία δεν ασκεί επιρροή αν υφίστατο ήδη πριν από το χρονικό αυτό σημείο, αποκλειστικώς όσον αφορά τις συμμετοχές που ήδη κατέχουν».
- 41 Όσον αφορά τις μεικτές χρηματοοικονομικές εταιρίες συμμετοχών, το άρθρο 63 του TUB, που εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν του άρθρου 119 της οδηγίας 2013/36, επέβαλε στους κατόχους ειδικών συμμετοχών στις εταιρίες αυτές τις ίδιες υποχρεώσεις με εκείνες που ισχύουν για τους κατόχους ειδικών συμμετοχών σε τραπεζικά ιδρύματα.

- 42 Η ανάλυση του πρώτου λόγου ακυρώσεως προϋποθέτει να εκτιμηθεί αν, όπως υποστηρίζουν οι προσφεύγοντες, η ΕΚΤ υπέπεσε σε πλάνη θεωρώντας, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013 και του άρθρου 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36 καθώς και της ιταλικής νομοθεσίας που θεσπίστηκε για τη μεταφορά της εν λόγω διάταξης στην εθνική έννομη τάξη, ότι οι προσφεύγοντες είχαν αποκτήσει ειδική συμμετοχή λόγω της επίμαχης συγχώνευσης και της απόφασης του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016, με την οποία ακυρώθηκαν, μεταξύ άλλων, ο περιορισμός της άσκησης των δικαιωμάτων ψήφου που συνδέονταν με τη συμμετοχή τους και η μεταβίβαση των μεριδίων που κατείχαν στο κεφάλαιο της Mediolanum κατά το μέτρο που υπερέβαιναν το 9,99 %.
- 43 Προς τούτο, πρέπει, κατ' αρχάς, να ερμηνευθεί η έννοια της «απόκτησης ειδικής συμμετοχής» και, εν συνεχεία, να εκτιμηθεί η νομιμότητα του χαρακτηρισμού, από την ΕΚΤ, της πράξης συγχώνευσης ως απόκτησης ειδικής συμμετοχής, κατά την έννοια του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013 και του άρθρου 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36, όπως μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο.

Επί της ερμηνείας της έννοιας της απόκτησης ειδικής συμμετοχής κατά το άρθρο 15 του κανονισμού 1024/2013 και το άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36

- 44 Πρώτον, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, από τις επιταγές τόσο της ενιαίας εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και της αρχής της ισότητας προκύπτει ότι το γράμμα διάταξης του δικαίου της Ένωσης που δεν περιέχει ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του περιεχομένου της πρέπει κανονικά να ερμηνεύεται, σε ολόκληρη την Ένωση, κατά τρόπο αυτοτελή και ομοιόμορφο (βλ. αποφάσεις της 5ης Δεκεμβρίου 2013, Varenik, C-508/12, EU:C:2013:790, σκέψη 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 11ης Απριλίου 2019, Tarola, C-483/17, EU:C:2019:309, σκέψη 36).
- 45 Το άρθρο 15 του κανονισμού 1024/2013 και το άρθρο 22 της οδηγίας 2013/36 δεν περιέχουν ρητή παραπομπή στα δίκαια των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της έννοιας και του περιεχομένου της έννοιας της απόκτησης ειδικής συμμετοχής.
- 46 Είναι αληθές ότι το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 1024/2013 προβλέπει ότι, για την εκτέλεση των καθηκόντων που της ανατίθενται με τον εν λόγω κανονισμό, με σκοπό τη διασφάλιση υψηλών προτύπων εποπτείας, η ΕΚΤ εφαρμόζει όλη την οικεία νομοθεσία και, αν το σχετικό ενωσιακό δίκαιο αποτελείται από οδηγίες, την εθνική νομοθεσία μεταφοράς των οδηγιών στην εσωτερική έννομη τάξη. Αν η σχετική ενωσιακή νομοθεσία αποτελείται από κανονισμούς και αυτοί οι κανονισμοί παρέχουν ρητώς επιλογές στα κράτη μέλη, η ΕΚΤ πρέπει να εφαρμόζει επίσης και την εθνική νομοθεσία διά της οποίας ασκούνται αυτές οι επιλογές.
- 47 Εντούτοις, μολονότι η εν λόγω διάταξη περιέχει γενική παραπομπή στο εθνικό δίκαιο που θεσπίζεται για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, δεν πρέπει να νοείται, για την ερμηνεία της έννοιας της απόκτησης ειδικής συμμετοχής, ως ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών, κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 44 ανωτέρω.
- 48 Συγκεκριμένα, αν η δυνατότητα εφαρμογής της αξιολόγησης των αποκτήσεων των ειδικών συμμετοχών εξαρτιόταν από την ερμηνεία της εν λόγω έννοιας στα εθνικά δίκαια, ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της εν λόγω αξιολόγησης θα ετίθετο υπό αμφισβήτηση.

- 49 Επομένως, για τον σκοπό της εφαρμογής του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013 και του άρθρου 22 της οδηγίας 2013/36, η έννοια αυτή πρέπει να θεωρηθεί αυτοτελής έννοια του δικαίου της Ένωσης, η οποία χρήζει ομοιόμορφης ερμηνείας σε όλα τα κράτη μέλη (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2019, *State Street Bank International*, C-255/18, EU:C:2019:967, σκέψη 33).
- 50 Δεύτερον, ελλείψει οιαδήποτε ορισμού της επίμαχης έννοιας στο δίκαιο της Ένωσης, κατά πάγια νομολογία, αυτή πρέπει να καθοριστεί με βάση το γενικό πλαίσιο εντός του οποίου χρησιμοποιείται και σύμφωνα με το σύνηθες νόημά της στην καθομιλουμένη. Επιπλέον, για την ερμηνεία διάταξης του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σκοποί που επιδιώκονται με τη συγκεκριμένη ρύθμιση και η πρακτική αποτελεσματικότητα αυτής (πρβλ. απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2012, *BLV Wohn- und Gewerbebau*, C-395/11, EU:C:2012:799, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 51 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά τη συνήθη του όρου έννοια, η απόκτηση τίτλων ή συμμετοχών δεν περιορίζεται στις άμεσες συναλλαγές, αλλά μπορεί επίσης να καλύπτει διάφορα είδη πράξεων, όπως προθεσμιακές συναλλαγές ή συναλλαγές με δικαιώματα προαίρεσης ή πράξεις ανταλλαγής μετοχών με άλλα στοιχεία ενεργητικού.
- 52 Εν συνεχεία, όσον αφορά το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η διαδικασία έγκρισης απόκτησης ειδικής συμμετοχής και τους σκοπούς που επιδιώκει, υπενθυμίζεται ότι, όπως διευκρινίζεται στην αιτιολογική σκέψη 22 του κανονισμού 1024/2013, η αξιολόγηση της καταλληλότητας κάθε νέου ιδιοκτήτη πριν από την αγορά μεριδίου σε πιστωτικό ίδρυμα είναι απαραίτητο εργαλείο προκειμένου να διασφαλίζεται η καταλληλότητα και η οικονομική ευρωστία των ιδιοκτητών των εν λόγω ιδρυμάτων.
- 53 Επιπλέον, από την αιτιολογική σκέψη 23 του κανονισμού 1024/2013 προκύπτει ότι η συμμόρφωση με τους κανόνες της Ένωσης που επιβάλλουν στα πιστωτικά ιδρύματα να κατέχουν ορισμένα επίπεδα κεφαλαίου έναντι κινδύνων σύμφυτων με την επιχειρηματική δραστηριότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων, να περιορίζουν το μέγεθος της έκθεσής τους, να δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με την οικονομική κατάστασή τους, να διαθέτουν επαρκή ρευστά διαθέσιμα για την αντιμετώπιση ακραίων καταστάσεων στην αγορά και να περιορίζουν τη μόχλευση αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ευρωστία των πιστωτικών ιδρυμάτων από άποψη προληπτικής εποπτείας. Η συμμόρφωση προς τους εν λόγω κανόνες εξαρτάται, όμως, επίσης σε μεγάλο βαθμό από την καταλληλότητα των ιδιοκτητών των πιστωτικών ιδρυμάτων και κάθε προσώπου που προτίθεται να αποκτήσει σημαντική συμμετοχή σε τέτοιο ίδρυμα.
- 54 Τέλος, στο άρθρο 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36 διευκρινίζεται ότι σκοπός της διαδικασίας έγκρισης απόκτησης ειδικής συμμετοχής σε πιστωτικά ιδρύματα είναι να διασφαλίζονται η ορθή και συνετή διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος για το οποίο προτείνεται η απόκτηση συμμετοχής καθώς και η καταλληλότητα του υποψήφιου αγοραστή και η ορθότητα της προτεινόμενης απόκτησης συμμετοχής από χρηματοοικονομικής απόψεως, λαμβανομένης υπόψη της ενδεχόμενης επιρροής αυτού στο εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα.
- 55 Επομένως, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζουν οι προσφεύγοντες, υπό το πρίσμα του πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται η διαδικασία έγκρισης απόκτησης ειδικής συμμετοχής και των σκοπών που επιδιώκει, η εν λόγω έννοια δεν μπορεί να ερμηνευθεί συσταλτικώς κατά τρόπο ώστε να εφαρμόζεται μόνο σε περιπτώσεις αποκτήσεων που προκύπτουν από την αγορά μετοχών στην αγορά εξαιρουμένων άλλων ειδών πράξεων με τις οποίες πρόσωπα μπορούν να αποκτήσουν ειδική συμμετοχή, όπως πράξεις ανταλλαγής μετοχών.

- 56 Συγκεκριμένα, τέτοια συστατική ερμηνεία θα είχε ως αποτέλεσμα να καταστεί δυνατή η καταστρατήγηση της διαδικασίας αξιολόγησης με τη μη υπαγωγή στον έλεγχο της ΕΚΤ ορισμένων τρόπων απόκτησης ειδικών συμμετοχών και, επομένως, θα αναιρούσε τους σκοπούς της.
- 57 Επιπλέον, από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36 προκύπτει ότι η διαδικασία αξιολόγησης των αποκτήσεων ειδικών συμμετοχών σε πιστωτικό ίδρυμα εφαρμόζεται τόσο σε άμεσες όσο και σε έμμεσες συμμετοχές. Επομένως, όταν, επ' ευκαιρία συγκεκριμένης πράξης, έμμεση ειδική συμμετοχή καθίσταται άμεση ή όταν ο βαθμός έμμεσου ελέγχου της εν λόγω ειδικής συμμετοχής μεταβάλλεται, μεταξύ άλλων, όταν η κατοχή έμμεσης συμμετοχής μέσω δύο εταιριών καθίσταται κατοχή έμμεσης συμμετοχής μέσω μίας και μόνον εταιρίας, η ίδια η κατοχή ειδικής συμμετοχής μεταβάλλεται ως προς τη νομική δομή της και, επομένως, τέτοια πράξη πρέπει να θεωρηθεί απόκτηση ειδικής συμμετοχής κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης. Κάθε άλλη λύση θα έθετε υπό αμφισβήτηση τους σκοπούς της νομοθεσίας της Ένωσης, οι οποίοι υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 52 έως 56 ανωτέρω.
- 58 Τρίτον, λαμβανομένου υπόψη του γράμματος του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013 καθώς και του άρθρου 22, παράγραφος 1, και του άρθρου 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36, του πλαισίου στο οποίο εντάσσονται οι εν λόγω διατάξεις και των σκοπών τους, η δυνατότητα εφαρμογής της διαδικασίας έγκρισης απόκτησης ειδικής συμμετοχής σε συγκεκριμένη πράξη δεν μπορεί να εξαρτάται από τη μεταβολή της ενδεχόμενης επιρροής που μπορεί να ασκήσουν οι αγοραστές της ειδικής συμμετοχής στο πιστωτικό ίδρυμα για το οποίο προτείνεται η εν λόγω πράξη.
- 59 Συγκεκριμένα, από το άρθρο 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κριτήρια εκτίμησης», προκύπτει ότι η ενδεχόμενη επιρροή υποψήφιου αγοραστή επί του επίμαχου πιστωτικού ιδρύματος περιλαμβάνεται στους παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον σκοπό και μόνον της αξιολόγησης της καταλληλότητας του εν λόγω υποψηφίου και της ορθότητας από χρηματοοικονομικής απόψεως της προτεινόμενης απόκτησης συμμετοχής. Αντιθέτως, ο εν λόγω παράγοντας δεν μνημονεύεται στο άρθρο 22, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, το οποίο ρυθμίζει την κοινοποίηση των αποκτήσεων ειδικής συμμετοχής. Επομένως, ο εν λόγω παράγοντας δεν ασκεί επιρροή για τον χαρακτηρισμό πράξης ως απόκτησης ειδικής συμμετοχής.
- 60 Ως εκ τούτου, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζουν κατ' ουσίαν οι προσφεύγοντες, η δυνατότητα εφαρμογής της διαδικασίας έγκρισης απόκτησης ειδικής συμμετοχής δεν εξαρτάται από μεταβολή της ενδεχόμενης επιρροής που μπορεί να ασκήσει ο υποψήφιος αγοραστής επί του πιστωτικού ιδρύματος.
- 61 Τέταρτον, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι τα άρθρα 22 και 23 της οδηγίας 2013/36 πρέπει να ερμηνευθούν στενά, ώστε να αφορούν μόνον τις δυνητικές αποκτήσεις ειδικών συμμετοχών σε πιστωτικά ιδρύματα. Κατά τους προσφεύγοντες, τα ειδικά καθήκοντα, κατά την έννοια του άρθρου 127, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, τα οποία ανατέθηκαν στην ΕΚΤ με τον κανονισμό 1024/2013 πρέπει να περιλαμβάνουν μόνον το καθήκον εναντίωσης ή μη στις ενδεχόμενες αποκτήσεις. Επιπλέον, η ανάθεση στην ΕΚΤ της εξουσίας αξιολόγησης των κοινοποιήσεων αποκτήσεων ειδικών συμμετοχών ακόμη και για λιγότερο σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα, όπως η Banca Mediolanum, συνιστά, κατά τους προσφεύγοντες, εξαίρεση από το γενικό κριτήριο της σημασίας των πιστωτικών ιδρυμάτων στο οποίο βασίζεται η κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών εποπτικών αρχών.

- 62 Εντούτοις, οι σκοποί της διαδικασίας αξιολόγησης των αποκτήσεων ειδικών συμμετοχών απαιτούν να μην ερμηνεύονται στενά οι διατάξεις που προβλέπουν την εν λόγω διαδικασία.
- 63 Είναι αληθές ότι το άρθρο 15 του κανονισμού 1024/2013 και το άρθρο 22 της οδηγίας 2013/36 προβλέπουν εκ των προτέρων έλεγχο των αποκτήσεων ειδικών συμμετοχών στα πιστωτικά ιδρύματα και, για τον λόγο αυτό, στο γράμμα των εν λόγω διατάξεων γίνεται λόγος για «προτεινόμενη» απόκτηση και «υποψήφιο αγοραστή». Εντούτοις, δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι οι εν λόγω διατάξεις δεν έχουν εφαρμογή σε πράξεις που μπορούν να χαρακτηριστούν απόκτηση ειδικής συμμετοχής για τον λόγο και μόνον ότι η πράξη έχει ήδη υλοποιηθεί, χωρίς οι αγοραστές να έχουν ενημερώσει σχετικά τις αρμόδιες αρχές και χωρίς να έχουν αναμείνει την άδειά τους. Συγκεκριμένα, τέτοια ερμηνεία θα στερούσε κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα από τις προμνησθείσες διατάξεις και θα αναιρούσε τον σκοπό που επιδιώκουν.
- 64 Εξάλλου, από το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', το άρθρο 6, παράγραφος 4, και το άρθρο 15 του κανονισμού 1024/2013 προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης ανέθεσε στην ΕΚΤ την αποκλειστική αρμοδιότητα να αξιολογεί την απόκτηση ειδικών συμμετοχών σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα. Επομένως, η εν λόγω αρμοδιότητα δεν μπορεί να θεωρηθεί εξαίρεση από το γενικό κριτήριο της σημασίας των πιστωτικών ιδρυμάτων.
- 65 Πέμπτον, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η ερμηνεία των άρθρων 22 και 23 της οδηγίας 2013/36 από την ΕΚΤ αντιβαίνει στο άρθρο 127, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, το οποίο αποκλείει το ενδεχόμενο ανάθεσης στο εν λόγω θεσμικό όργανο καθηκόντων προληπτικής εποπτείας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.
- 66 Εντούτοις, οι σκοποί των επίμαχων διατάξεων δεν θα μπορούσαν να επιτευχθούν εάν το γεγονός και μόνον ότι το πιστωτικό ίδρυμα ασκεί επίσης ασφαλιστικές δραστηριότητες είχε ως αποτέλεσμα να μην υπάγεται στον έλεγχο της ΕΚΤ.
- 67 Επομένως, η επίμαχη διαδικασία αξιολόγησης εφαρμόζεται στις αποκτήσεις ειδικών συμμετοχών σε πιστωτικό ίδρυμα ανεξαρτήτως του αν το εν λόγω ίδρυμα ασκεί επίσης ασφαλιστικές δραστηριότητες και η ΕΚΤ δεν υπέπεσε συναφώς σε πλάνη περί το δίκαιο.

Επί του χαρακτηρισμού της συγχώνευσης με απορρόφηση της Mediolanum από τη Banca Mediolanum ως απόκτησης ειδικής συμμετοχής κατά την έννοια του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013 και του άρθρου 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36 καθώς και του ιταλικού δικαίου που προέκυψε από τη μεταφορά της εν λόγω διάταξης στην εθνική έννομη τάξη

- 68 Πρέπει να εξακριβωθεί αν, όπως υποστηρίζουν οι προσφεύγοντες, η ΕΚΤ θεώρησε εσφαλμένως ότι, μετά τη συγχώνευση με απορρόφηση της Mediolanum από τη Banca Mediolanum και την απόφαση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016, οι προσφεύγοντες είχαν αποκτήσει ειδική συμμετοχή κατά την έννοια του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013 και του άρθρου 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36 καθώς και του ιταλικού δικαίου που προέκυψε από τη μεταφορά της εν λόγω διάταξης στην εθνική έννομη τάξη.
- 69 Συναφώς, δεν αμφισβητείται ότι η συγχώνευση με απορρόφηση της Mediolanum από τη Banca Mediolanum συνίστατο σε ανταλλαγή μετοχών, μέσω της οποίας η Fininvest απέκτησε από νομικής απόψεως μετοχές της Banca Mediolanum, ενώ δεν διέθετε τέτοιες μετοχές πριν από τη συγχώνευση.

- 70 Συγκεκριμένα, πριν από τη συγχώνευση και την απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2014 με την οποία η Banca d'Italia ανέστειλε τα δικαιώματα ψήφου των προσφευγόντων και τους διέταξε να μεταβιβάσουν τα μερίδια που κατείχαν στο κεφάλαιο Mediolanum κατά το μέτρο που υπερέβαιναν το 9,99 %, η Fininvest και ο S. Berlusconi μέσω αυτής κατείχαν το 30,16 % των μεριδίων του κεφαλαίου της Mediolanum, η οποία κατείχε το 100 % των μεριδίων του κεφαλαίου της Banca Mediolanum.
- 71 Στο μέτρο που το ποσοστό δικαιωμάτων ψήφου που μπορούσαν να ασκηθούν έμμεσα από τη Fininvest, μέσω της Mediolanum, υπερέβαινε το προβλεπόμενο στο άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36 όριο του 20 %, η Fininvest και, κατά συνέπεια, ο S. Berlusconi κατείχαν έμμεσα ειδική συμμετοχή στη Banca Mediolanum, όπως υποστηρίζουν.
- 72 Μετά την απόφαση της 7ης Οκτωβρίου 2014 με την οποία η Banca d'Italia ανέστειλε τα δικαιώματα ψήφου των προσφευγόντων, αρνήθηκε να χορηγήσει έγκριση ώστε να μπορούν να κατέχουν ειδική συμμετοχή στη Mediolanum και τους διέταξε να μεταβιβάσουν τα μερίδια που κατείχαν στο κεφάλαιο της Mediolanum κατά το μέτρο που υπερέβαιναν το 9,99 %, η έμμεση συμμετοχή των προσφευγόντων έπαυσε να είναι ειδική συμμετοχή.
- 73 Μετά τη συγχώνευση με απορρόφηση της Mediolanum από τη Banca Mediolanum, στις 30 Δεκεμβρίου 2015, η Fininvest κατέστη άμεσος κάτοχος του 9,99 % των μετοχών της Banca Mediolanum.
- 74 Η Fininvest, η οποία είναι ο κεντρικός αγοραστής στην επίμαχη πράξη και της οποίας ο S. Berlusconi είναι έμμεσος πλειοψηφικός μέτοχος, δεν κατείχε καμία μετοχή της Banca Mediolanum πριν από την αντίστροφη συγχώνευση και κατέστη, μετά την εν λόγω πράξη, κύριος μετοχών της Banca Mediolanum.
- 75 Επομένως, αφενός, η έμμεση συμμετοχή της Fininvest στη Banca Mediolanum κατέστη άμεση συμμετοχή.
- 76 Αφετέρου, μετά την ακύρωση της απόφασης της 7ης Οκτωβρίου 2014, με την απόφαση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016, η Fininvest κατέστη άμεσος κάτοχος του 30,16 % των μετοχών της Banca Mediolanum.
- 77 Επομένως, όπως έκρινε η ΕΚΤ με την προσβαλλόμενη απόφαση, η έμμεση συμμετοχή της Fininvest στη Banca Mediolanum κατέστη, μετά την επίμαχη συγχώνευση και την απόφαση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016, άμεση ειδική συμμετοχή.
- 78 Στο μέτρο που η οντότητα που ελέγχει ο S. Berlusconi απέκτησε άμεση ειδική συμμετοχή στη Banca Mediolanum, πρέπει να θεωρηθεί ότι η νομική δομή της έμμεσης ειδικής συμμετοχής του S. Berlusconi στη Banca Mediolanum μεταβλήθηκε επίσης.
- 79 Συγκεκριμένα, ενώ ο S. Berlusconi κατείχε έμμεση συμμετοχή στη Banca Mediolanum μέσω, αρχικώς, της Fininvest και, εν συνεχεία, της Mediolanum, κατέχει πλέον έμμεση συμμετοχή στη Banca Mediolanum μόνο μέσω της Fininvest.
- 80 Επομένως, η επίμαχη συγχώνευση είχε ως αποτέλεσμα, μετά την απόφαση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016, να μεταβληθεί η νομική δομή της ειδικής συμμετοχής των προσφευγόντων στη Banca Mediolanum και, συνεπώς, ορθώς η ΕΚΤ χαρακτήρισε την εν λόγω πράξη απόκτηση ειδικής συμμετοχής κατά την έννοια του άρθρου 15

του κανονισμού 1024/2013 και του άρθρου 22 της οδηγίας 2013/36, και τούτο παρότι το ύψος της ειδικής συμμετοχής των προσφευγόντων δεν μεταβλήθηκε σε σχέση με το ύψος της συμμετοχής που κατείχαν μέσω της Mediolanum.

- 81 Συναφώς, το γεγονός ότι οι προσφεύγοντες κατείχαν ειδική συμμετοχή στη Banca Mediolanum, όπως φαίνεται να επιβεβαιώνουν η ύπαρξη σύμβασης μετόχων συναφθείσας μεταξύ της Fininvest και της Fin. Prog. Italia, η οποία τους παρείχε τη δυνατότητα να ελέγχουν από κοινού τη Mediolanum και τη Banca Mediolanum πριν από την επίμαχη συγχώνευση, και η υπογραφή νέας σύμβασης, συναφθείσας στις 14 Σεπτεμβρίου 2016 μετά την επίμαχη συγχώνευση, με την οποία θεσπίστηκε εκ νέου από κοινού έλεγχος της Fininvest και της Fin. Prog. Italia επί της Banca Mediolanum, δεν αποδεικνύει ότι η ΕΚΤ υπέπεσε σε πλάνη θεωρώντας με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι οι προσφεύγοντες είχαν αποκτήσει ειδική συμμετοχή, στο μέτρο που οι εν λόγω συμβάσεις δεν θέτουν υπό αμφισβήτηση το γεγονός ότι η νομική δομή της ειδικής συμμετοχής των προσφευγόντων μεταβλήθηκε.
- 82 Υπό τις συνθήκες αυτές, το επιχείρημα ότι η ΕΚΤ διενήργησε έλεγχο περισσότερο από ένα έτος μετά τη συγχώνευση κατά παράβαση των άρθρων 22 και 23 της οδηγίας 2013/36, που προβλέπουν μόνον τη δυνατότητα διενέργειας προβλεπτικής αξιολόγησης, πρέπει επίσης να απορριφθεί.
- 83 Αφενός, υπενθυμίζεται ότι η διαδικασία ελέγχου ξεκίνησε μερικούς μόνο μήνες μετά την απόφαση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016, η οποία είχε ως αποτέλεσμα να μεταβληθεί η συμμετοχή των προσφευγόντων στη Banca Mediolanum σε ειδική συμμετοχή.
- 84 Αφετέρου, και κυρίως, εφόσον η μεταβολή της νομικής δομής της ειδικής συμμετοχής των προσφευγόντων που προέκυψε από τη συγχώνευση και την απόφαση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016 πρέπει να χαρακτηριστεί απόκτηση ειδικής συμμετοχής σε πιστωτικό ίδρυμα η οποία υπόκειται στην έγκριση που προβλέπεται στο άρθρο 15 του κανονισμού 1024/2013 και στο άρθρο 22 της οδηγίας 2013/36, η πραγματοποίηση της εν λόγω πράξης χωρίς έγκριση δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την απαλλαγή των προσφευγόντων από την εξασφάλιση της εν λόγω έγκρισης.
- 85 Αντίθετη διαπίστωση θα εμπόδιζε την ΕΚΤ να παρέμβει για τον λόγο και μόνον ότι η πράξη απόκτησης πραγματοποιήθηκε ήδη και τούτο θα προσέκρουε στον σκοπό των εν λόγω διατάξεων και στον υποχρεωτικό χαρακτήρα της αξιολόγησης των αποκτήσεων ειδικών συμμετοχών σε πιστωτικό ίδρυμα (βλ. σκέψη 63 ανωτέρω).
- 86 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, περαιτέρω, ότι, κατά την εθνική νομοθεσία και νομολογία, η πράξη συγχώνευσης δεν επέφερε την εξαφάνιση μιας οντότητας ούτε τη δημιουργία άλλης. Εξ αυτού συνάγουν ότι η πράξη συγχώνευσης δεν είχε ως συνέπεια την απόκτηση από τους ίδιους νέας συμμετοχής στη Banca Mediolanum.
- 87 Εντούτοις, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 48 και 49 ανωτέρω, η έννοια της απόκτησης ειδικής συμμετοχής σε πιστωτικό ίδρυμα είναι αυτοτελής έννοια του δικαίου της Ένωσης η οποία δεν εξαρτάται από τους νομικούς χαρακτηρισμούς του ιταλικού εταιρικού δικαίου. Ως εκ τούτου, μολονότι γενεσιουργό αίτιο του ελέγχου της ΕΚΤ είναι η υλοποίηση πράξης συγχώνευσης με απορρόφηση πραγματοποιηθείσας δυνάμει του ιταλικού δικαίου, τα αποτελέσματα της εν λόγω πράξης πρέπει να εκτιμηθούν υπό το πρίσμα των κριτηρίων που απορρέουν αποκλειστικά και μόνον από την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Οι διάδικοι δεν μπορούν επομένως να

στηριχθούν στο γεγονός ότι η εφαρμογή του ιταλικού δικαίου συναφώς θα είχε ως αποτέλεσμα η επίμαχη συγχώνευση να μην υπαχθεί στη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 15 του κανονισμού 1024/2013 και στα άρθρα 22 και 23 της οδηγίας 2013/36.

- 88 Επιπλέον, ανεξαρτήτως του αν η πράξη συγχώνευσης επέφερε ή όχι την εξαφάνιση μιας οντότητας και τη δημιουργία άλλης οντότητας δυνάμει του ιταλικού δικαίου, η εν λόγω πράξη μετέβαλε, εν πάση περιπτώσει, τη νομική δομή της συμμετοχής των προσφευγόντων.
- 89 Επομένως, τα επιχειρήματα που οι προσφεύγοντες αντλούν από το ιταλικό δίκαιο ή από την υποχρέωση ερμηνείας του ιταλικού δικαίου σύμφωνα με τις οδηγίες για το εταιρικό δίκαιο είναι αλυσιτελή.
- 90 Ως εκ τούτου, τα επιχειρήματα των προσφευγόντων, που αφορούν παράβαση των άρθρων 22 και 23 της οδηγίας 2013/36, του άρθρου 1, παράγραφος 5, του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013, των άρθρων 86 και 87 του κανονισμού 468/2014, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, το άρθρο 5, παράγραφος 2, και το άρθρο 13, παράγραφος 2, ΣΕΕ, καθώς και του άρθρου 127, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, είναι απορριπτέα.

Επί της καταχρήσεως εξουσίας

- 91 Όσον αφορά, τέλος, την προβαλλόμενη κατάχρηση εξουσίας, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία, μια πράξη έχει εκδοθεί κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον όταν προκύπτει, βάσει αντικειμενικών, λυσιτελών και συγκλινουσών ενδείξεων, ότι εκδόθηκε με αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, πρωταρχικό σκοπό διαφορετικό από τους προβαλλόμενους ή με σκοπό την καταστρατήγηση μιας διαδικασίας που προβλέπει ειδικά η Συνθήκη για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων περιστάσεων (απόφαση της 10ης Μαρτίου 2005, Ισπανία κατά Συμβουλίου, C-342/03, EU:C:2005:151, σκέψη 64).
- 92 Εντούτοις, οι προσφεύγοντες περιορίζονται να μνημονεύσουν κατάχρηση εξουσίας στον τίτλο του πρώτου λόγου ακυρώσεως χωρίς να εκθέσουν περαιτέρω τους λόγους για τους οποίους η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά κατάχρηση εξουσίας και χωρίς να προβάλουν καμία αντικειμενική ένδειξη τέτοιας κατάχρησης κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 91 ανωτέρω.
- 93 Διαπιστώνεται, επομένως, ότι οι προσφεύγοντες δεν είναι σε θέση να αποδείξουν ότι η ΕΚΤ ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας.
- 94 Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως δεν είναι βάσιμος.

Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από έλλειψη νομιμότητας, κατά την έννοια του άρθρου 277 ΣΛΕΕ, της οδηγίας 2013/36

- 95 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι, εάν θεωρηθεί ότι στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 22 και 23 της οδηγίας 2013/36 εμπίπτουν συμμετοχές στο μετοχικό κεφάλαιο που αποκτήθηκαν πριν από περισσότερα από είκοσι έτη, η εν λόγω οδηγία είναι παράνομη, δεδομένου ότι ο νομοθέτης της Ένωσης παραβίασε την αρχή της μη αναδρομικότητας των πράξεων παράγωγου δικαίου.

- 96 Η ΕΚΤ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, αντικρούει την ως άνω επιχειρηματολογία.
- 97 Συναφώς, υπό τον τίτλο «Κοινοποίηση και εκτίμηση προτεινόμενων αποκτήσεων συμμετοχής», το άρθρο 22 της οδηγίας 2013/36 προβλέπει κατ' ουσίαν ότι τα κράτη μέλη απαιτούν από κάθε πρόσωπο που έχει αποφασίσει να αποκτήσει, άμεσα ή έμμεσα, ειδική συμμετοχή σε πιστωτικό ίδρυμα να κοινοποιήσει την εν λόγω απόφαση, εγγράφως πριν από την απόκτηση, στις αρμόδιες αρχές και ότι η εν λόγω απόκτηση μπορεί να εγκριθεί μόνον εάν το πρόσωπο πληροί τα προβλεπόμενα στο άρθρο 23 της ίδιας οδηγίας κριτήρια.
- 98 Είναι, επομένως, σαφές ότι στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 22 και 23 της οδηγίας 2013/36 δεν εμπίπτουν οι αποκτήσεις ειδικών συμμετοχών που είναι προγενέστερες της έναρξης ισχύος της οδηγίας και τις οποίες, συνεπώς, το πρόσωπο κατέχει ήδη, αλλά μόνον οι αποφάσεις αποκτήσεων ειδικών συμμετοχών που προτείνονται μετά την έναρξη ισχύος της.
- 99 Ως εκ τούτου, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν παραβίασε την αρχή της μη αναδρομικότητας των πράξεων παράγωγου δικαίου.
- 100 Καθόσον σκοπός του συγκεκριμένου λόγου ακυρώσεως είναι να θέσει υπό αμφισβήτηση την εφαρμογή των άρθρων 22 και 23 της οδηγίας 2013/36 σε περιπτώσεις όπως η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση, αρκεί η υπόμνηση ότι μεταβολή της νομικής δομής ειδικής συμμετοχής κατόπιν συγχώνευσης μέσω ανταλλαγής μετοχών και δικαστικής απόφασης όπως, εν προκειμένω, η απόφαση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016, με την οποία ακυρώθηκε η μεταβίβαση των μεριδίων κατά το μέτρο που υπερέβαιναν το 9,99 %, πρέπει να χαρακτηριστεί απόκτηση ειδικής συμμετοχής κατά την εν έννοια των εν λόγω διατάξεων.
- 101 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως δεν είναι βάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται κατ' ουσίαν από παραβίαση των αρχών της ασφάλειας δικαίου και του δεδικασμένου

- 102 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η ΕΚΤ παραβίασε την αρχή του δεδικασμένου που απορρέει από την απόφαση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016 και, κατά συνέπεια, την αρχή της ασφάλειας δικαίου.
- 103 Η ΕΚΤ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, αντικρούει την ως άνω επιχειρηματολογία.
- 104 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 1024/2013, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού και με το άρθρο 87 του κανονισμού 468/2014, η ΕΚΤ είναι αποκλειστικώς αρμόδια, υπό τον έλεγχο των δικαστηρίων της Ένωσης, να αποφασίσει αν θα εγκρίνει ή όχι την προτεινόμενη απόκτηση συμμετοχής μετά το πέρας της διαδικασίας η οποία προβλέπεται ιδίως στο άρθρο 15 του κανονισμού 1024/2013 και στα άρθρα 85 και 86 του κανονισμού 468/2014.
- 105 Επομένως, δεν είναι δυνατή η επίκληση της απόφασης εθνικού δικαστηρίου που απέκτησε ισχύ δεδικασμένου προκειμένου να παρεμποδιστεί η άσκηση της αποκλειστικής αρμοδιότητας θεσμικού οργάνου της Ένωσης (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 18ης Ιουλίου 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, σκέψεις 62 και 63).

- 106 Συνεπώς, η νομιμότητα της προσβαλλόμενης απόφασης που εξέδωσε η ΕΚΤ στο πλαίσιο της άσκησης της αποκλειστικής αρμοδιότητάς της δεν μπορεί να αμφισβητηθεί μέσω της επίκλησης της απόφασης του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016.
- 107 Ως εκ τούτου, τα επιχειρήματα που αντλούνται από παραβίαση του δεδικασμένου της εν λόγω απόφασης και επακόλουθη παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου πρέπει να απορριφθούν.
- 108 Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος.

Επί του τέταρτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 1024/2013 και του άρθρου 23, παράγραφοι 1 και 4, της οδηγίας 2013/36 καθώς και από παραβίαση των γενικών αρχών της νομιμότητας, της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας

- 109 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατά παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 1024/2013 και του άρθρου 23, παράγραφοι 1 και 4, της οδηγίας 2013/36, καθόσον, πρώτον, το άρθρο 23, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας δεν μεταφέρθηκε στο ιταλικό δίκαιο, δεύτερον, ο κατάλογος του άρθρου 23, παράγραφος 4, της ίδιας οδηγίας δεν δημοσιοποιήθηκε στην Ιταλία, όπως απαιτεί η εν λόγω διάταξη, και, τρίτον, οι κοινές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την προληπτική αξιολόγηση της απόκτησης και της αύξησης ειδικών συμμετοχών στον χρηματοοικονομικό τομέα, που εξέδωσαν η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ), η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΙΟΡΑ) και η Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ) (στο εξής: κοινές κατευθυντήριες γραμμές του 2008), οι οποίες εφαρμόστηκαν στην προσβαλλόμενη απόφαση, δεν είναι αντιτάξιμες έναντι αυτών.
- 110 Η ΕΚΤ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, αντικρούει την ως άνω επιχειρηματολογία.

Επί της πρώτης αιτιάσεως η οποία αντλείται από μη μεταφορά του άρθρου 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36 στο ιταλικό δίκαιο

- 111 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι το άρθρο 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36 δεν μεταφέρθηκε στο ιταλικό δίκαιο και εξ αυτού συνάγουν ότι η ΕΚΤ δεν μπορούσε να εφαρμόσει τα κριτήρια που τίθενται με το εν λόγω άρθρο βασιζόμενη, για την εφαρμογή των εν λόγω κριτηρίων όπως καθορίζονται στο ιταλικό δίκαιο, στην υπουργική απόφαση αριθ. 144 και την υπουργική απόφαση αριθ. 675, της 27ης Ιουλίου 2011, που εξέδωσε ο Υπουργός Οικονομίας υπό την ιδιότητα του προέδρου της Comitato Interministeriale per il Credito ed il Risparmio (αρμόδιας για ζητήματα πίστωσης και αποταμίευσης διυπουργικής επιτροπής, Ιταλία), οι οποίες είναι προγενέστερες της οδηγίας.
- 112 Επομένως, η ΕΚΤ υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο εφαρμόζοντας τις διατάξεις των υπουργικών αποφάσεων αριθ. 144 και αριθ. 675, που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 111 ανωτέρω, οι οποίες δεν μεταφέρουν την οδηγία 2013/36 στην ιταλική έννομη τάξη.
- 113 Συναφώς, υπενθυμίζεται, κατά πρώτον, ότι, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 1024/2013, για την εκτέλεση των καθηκόντων που της ανατίθενται με τον εν λόγω κανονισμό, με σκοπό τη διασφάλιση υψηλών προτύπων εποπτείας, η ΕΚΤ εφαρμόζει όλη την οικεία νομοθεσία και, αν το σχετικό ενωσιακό δίκαιο αποτελείται από οδηγίες, την εθνική νομοθεσία μεταφοράς των οδηγιών στην εσωτερική έννομη τάξη.

- 114 Κατά δεύτερον, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 1024/2013, η ΕΚΤ εφάρμοσε, με την προσβαλλόμενη απόφαση, πλείονες διατάξεις του εθνικού δικαίου, περιλαμβανομένων μεταξύ άλλων των άρθρων 19 και 25 του TUB, σε συνδυασμό με την υπουργική απόφαση αριθ. 144.
- 115 Κατά τρίτον, υπενθυμίζεται ότι η οδηγία 2013/36 μεταφέρθηκε στο ιταλικό δίκαιο με την έκδοση του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 72, περί τροποποίησης του TUB.
- 116 Κατά το άρθρο 19 του TUB, η Banca d'Italia χορηγεί την έγκριση για την απόκτηση ειδικής συμμετοχής σε πιστωτικό ίδρυμα όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις οι οποίες μπορούν να διασφαλίσουν ορθή και συνετή διαχείριση της τράπεζας, μετά την αξιολόγηση της καταλληλότητας του υποψήφιου αγοραστή και της ορθότητας, από χρηματοοικονομικής απόψεως, του σχεδίου απόκτησης σε συνάρτηση, μεταξύ άλλων, με το κριτήριο που αφορά τη φήμη του υποψήφιου αγοραστή.
- 117 Όσον αφορά το κριτήριο της φήμης, το άρθρο 25 του TUB προβλέπει ότι οι σχετικές με τη φήμη προϋποθέσεις και τα κριτήρια δεξιοτήτων πρέπει να καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.
- 118 Κατά την ημερομηνία έκδοσης της προσβαλλόμενης απόφασης, η απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών για τον καθορισμό των σχετικών με τη φήμη προϋποθέσεων και των κριτηρίων δεξιοτήτων, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 25 του TUB, δεν είχε εκδοθεί.
- 119 Εντούτοις, το άρθρο 2, παράγραφος 8, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 72 προέβλεπε ότι, έως την έναρξη ισχύος των λεπτομερειών εφαρμογής που καθορίζονται δυνάμει του άρθρου 25 του TUB, εξακολουθούν να εφαρμόζονται, ως ίσχυαν προηγουμένως, το εν λόγω άρθρο και οι λεπτομέρειες εφαρμογής του.
- 120 Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου 25 του TUB είχαν καθοριστεί με τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης αριθ. 144, οι οποίες εκδόθηκαν κατ' εφαρμογήν του άρθρου 25 του TUB ως ίσχυε την 1η Ιανουαρίου 2004.
- 121 Το άρθρο 1 της υπουργικής απόφασης αριθ. 144 προέβλεπε, μεταξύ άλλων, ότι ουδείς συμμετέχων στο κεφάλαιο τράπεζας κατά ποσοστό άνω του 5 % του μετοχικού κεφαλαίου με δικαίωμα ψήφου δεν μπορεί να ασκεί τα δικαιώματα ψήφου που συνδέονται με τις μετοχές ή τα μερίδια που υπερβαίνουν το εν λόγω ποσοστό, μεταξύ άλλων, εάν έχει καταδικαστεί αμετακλήτως, με την επιφύλαξη των αποτελεσμάτων αποκατάστασης, σε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους για ποινικό αδίκημα ή υπεξαίρεση εις βάρος της δημόσιας διοίκησης, ποινικό αδίκημα κατά της ιδιοκτησίας, επιβουλή της δημόσιας τάξης, οικονομικό ή φορολογικό έγκλημα.
- 122 Επομένως, για τον σκοπό της μεταφοράς του άρθρου 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36 στο ιταλικό δίκαιο, το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 72 προέβλεψε ότι οι σχετικές με τη φήμη προϋποθέσεις που πρέπει να εκτιμηθούν βάσει του εν λόγω άρθρου 23 ήταν οι καθοριζόμενες στο άρθρο 1 της υπουργικής απόφασης αριθ. 144 έως την έκδοση της απόφασης που προβλεπόταν στο νέο κείμενο του άρθρου 25 του TUB.

- 123 Επ' αυτού, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η υπουργική απόφαση αριθ. 144 περιέχει απλώς και μόνον εξαντλητικό κατάλογο αδικημάτων σε σχέση με τα οποία η έκδοση καταδικαστικής απόφασης συνεπάγεται απαγόρευση της άσκησης δικαιωμάτων ψήφου και όχι της απόκτησης ειδικών συμμετοχών και ότι, επομένως, η εν λόγω υπουργική απόφαση δεν μπορεί να θεωρηθεί πράξη μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο των επίμαχων διατάξεων.
- 124 Εντούτοις, αρκεί να διαπιστωθεί ότι, κατ' εφαρμογήν του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 72, ο κατάλογος των αδικημάτων για τα οποία έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση που απαριθμούνται στο άρθρο 1 της υπουργικής απόφασης αριθ. 144 καθορίζει επίσης τα κριτήρια για την εκτίμηση της φήμης υποψηφίου για την απόκτηση ειδικών συμμετοχών σε πιστωτικό ίδρυμα.
- 125 Ως εκ τούτου, εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζουν οι προσφεύγοντες, τα κριτήρια που καθορίζονται στο άρθρο 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36 έχουν μεταφερθεί στο ιταλικό δίκαιο.
- 126 Επομένως, η ΕΚΤ δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κατά την εφαρμογή των κριτηρίων που τίθενται στο άρθρο 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36, όπως μεταφέρθηκαν στην εθνική έννομη τάξη με τα άρθρα 19 και 25 του TUB, βασιζόμενη στην υπουργική απόφαση αριθ. 144.
- 127 Κατά τέταρτον, με το υπόμνημα απαντήσεως, οι προσφεύγοντες υποστήριξαν ότι η άμεση σύνδεση, μέσω της υπουργικής απόφασης αριθ. 144, της καταδικαστικής απόφασης και της απαγόρευσης απόκτησης ειδικής συμμετοχής σε πιστωτικό ίδρυμα δεν συνάδει με το αντικείμενο και τον σκοπό της οδηγίας 2013/36 και με την αρχή της αναλογικότητας.
- 128 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 84, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, απαγορεύεται κατά τη διάρκεια της δίκης η προβολή νέων ισχυρισμών, εκτός αν στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία.
- 129 Εντούτοις, λόγος ο οποίος συνιστά ανάπτυξη λόγου που προβλήθηκε σε προγενέστερο στάδιο, ρητώς ή εμμέσως, με το δικόγραφο της προσφυγής και ο οποίος συνδέεται στενά με αυτόν πρέπει να κρίνεται παραδεκτός.
- 130 Προκειμένου να θεωρηθεί ως ανάπτυξη λόγου ή αιτίασης που είχε προβληθεί προηγουμένως, ένα νέο επιχείρημα πρέπει να έχει αρκούντως στενό σύνδεσμο με τους λόγους ή τις αιτιάσεις που είχαν αρχικώς αναπτυχθεί στο δικόγραφο της προσφυγής (απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, *AceaElectrabel Produzione κατά Επιτροπής*, C-480/09 P, EU:C:2010:787, σκέψη 111, πρβλ., επίσης, απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2009, *SGL Carbon κατά Επιτροπής*, C-564/08 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:703, σκέψεις 20 έως 34).
- 131 Με το δικόγραφο της προσφυγής, όμως, οι προσφεύγοντες υποστήριξαν κατ' ουσίαν ότι το άρθρο 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36 δεν είχε μεταφερθεί στο ιταλικό δίκαιο.
- 132 Επομένως, το επιχείρημα που προβάλλεται με το υπόμνημα απαντήσεως ότι οι διατάξεις περί μεταφοράς της οδηγίας 2013/36 στο ιταλικό δίκαιο δεν συνάδουν με το αντικείμενο και τον σκοπό της εν λόγω οδηγίας και με την αρχή της αναλογικότητας έχει αρκούντως στενό σύνδεσμο με τα επιχειρήματα του δικογράφου της προσφυγής καθόσον σκοπεύει επίσης την επίκριση της μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας στο ιταλικό δίκαιο. Συνεπώς, το συγκεκριμένο επιχείρημα προβάλλεται παραδεκτώς.

- 133 Εντούτοις, επισημαίνεται ότι η άμεση σύνδεση μεταξύ της καταδικαστικής απόφασης λόγω τέλεσης αδικήματος ιδιαίτερης σοβαρότητας, όπως της απόφασης με την οποία δικαστήριο επιβάλλει ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους για ορισμένα σαφώς προσδιοριζόμενα αδικήματα, και της απώλειας της σχετικής με τη φήμη ιδιότητας που απαιτείται από τους μετόχους πιστωτικών ιδρυμάτων μπορεί να καταστήσει δυνατή την επίτευξη του σκοπού της οδηγίας 2013/36 ο οποίος είναι να διασφαλίζεται ότι τα πρόσωπα που κατέχουν ειδική συμμετοχή σε πιστωτικό ίδρυμα πληρούν την απαίτηση σε επαρκή βαθμό.
- 134 Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ότι οι κάτοχοι ειδικών συμμετοχών σε πιστωτικά ιδρύματα εις βάρος των οποίων εκδόθηκε καταδικαστική απόφαση για ποινικό αδίκημα ή υπεξαίρεση εις βάρος της δημόσιας διοίκησης, ποινικό αδίκημα κατά της ιδιοκτησίας, επιβουλή της δημόσιας τάξης, οικονομικό ή φορολογικό έγκλημα και στους οποίους επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την ορθή και συνετή διαχείριση των εν λόγω πιστωτικών ιδρυμάτων και, επομένως, να επηρεάσουν την εύρυθμη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος.
- 135 Εξάλλου, υπογραμμίζεται ότι, κατά το ιταλικό δίκαιο, λαμβάνονται υπόψη μόνον οι αμετάκλητες δικαστικές καταδικαστικές αποφάσεις και ότι μόνον ορισμένα αδικήματα σαφώς προσδιοριζόμενα και ικανά να θέσουν υπό αμφισβήτηση τη φήμη ενός προσώπου θεωρούνται κρίσιμα για την αξιολόγηση της φήμης υποψήφιου αγοραστή.
- 136 Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας των εν λόγω καταδικαστικών αποφάσεων και του σαφούς προσδιορισμού τους στο ιταλικό δίκαιο, και εν αντιθέσει προς όσα υποστηρίζουν οι προσφεύγοντες, η άμεση σύνδεση μεταξύ της καταδικαστικής απόφασης για ιδιαίτερος σοβαρό αδίκημα, όπως τα προβλεπόμενα από το ιταλικό δίκαιο, και της απώλειας της σχετικής με τη φήμη ιδιότητας που απαιτείται από τους μετόχους πιστωτικών ιδρυμάτων δεν είναι ικανή να θέσει υπό αμφισβήτηση το αντικείμενο και τον σκοπό της οδηγίας 2013/36 και δεν βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη των σκοπών που επιδιώκονται με την εν λόγω ρύθμιση.
- 137 Ως εκ τούτου, τα συγκεκριμένα επιχειρήματα των προσφευγόντων πρέπει να απορριφθούν.
- 138 Κατά πέμπτον, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, με το υπόμνημα απαντήσεως, ότι η εκτίμηση της ΕΚΤ όσον αφορά την καταδίκη του S. Berlusconi είναι εσφαλμένη υπό το πρίσμα του εθνικού δικαίου, καθότι, σε σχέση με αυτόν, εκδόθηκε απόφαση η οποία ισοδυναμεί με αποκατάσταση.
- 139 Με το δικόγραφο της προσφυγής, όμως, οι προσφεύγοντες δεν προέβαλαν κανένα λόγο ή επιχειρήμα σχετικό με πλάνη εκτίμησης της ΕΚΤ όσον αφορά την καταδίκη του S. Berlusconi και, ειδικότερα, τη μη συνεκτίμηση της απόφασης 2412/2015 του Tribunale di sorveglianza di Milano (δικαστηρίου εποπτείας Μιλάνου, Ιταλία), της 9ης Απριλίου 2015, η οποία κοινοποιήθηκε στις 14 Απριλίου 2015, ή της νομολογίας του Corte suprema di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου) που εξομοιώνει, κατ' αυτούς, το συγκεκριμένο είδος απόφασης με αποκατάσταση κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο b, της υπουργικής απόφασης αριθ. 144.
- 140 Επομένως, το επιχειρήμα που αντλείται από πλάνη εκτίμησης της ΕΚΤ όσον αφορά την καταδικαστική απόφαση εις βάρος του S. Berlusconi δεν συνιστά ανάπτυξη επιχειρήματος το οποίο είχε προβληθεί σε προγενέστερο στάδιο, άμεσα ή έμμεσα, με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο και το οποίο συνδέεται στενά με αυτό.

- 141 Εξάλλου, δεδομένου ότι η προμνησθείσα στη σκέψη 139 απόφαση του Tribunale di sorveglianza di Milano (δικαστηρίου εποπτείας Μιλάνου) και η νομολογία που επικαλέστηκαν οι προσφεύγοντες είναι προγενέστερες της προσβαλλόμενης απόφασης, δεν μπορούν να θεωρηθούν νομικά και πραγματικά στοιχεία τα οποία ανέκυψαν κατά τη διαδικασία, κατά την έννοια του άρθρου 84 του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 142 Συνεπώς, το επιχείρημα αυτό είναι απαράδεκτο.
- 143 Ως εκ τούτου, η πρώτη αιτίαση του τέταρτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί της δεύτερης αιτιάσεως, η οποία αντλείται από τη μη δημοσιοποίηση, από το οικείο κράτος μέλος, του προβλεπόμενου στο άρθρο 23, παράγραφος 4, της οδηγίας 2013/36 καταλόγου

- 144 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι ο κατάλογος των αναγκαίων πληροφοριών για τη διενέργεια της αξιολόγησης που προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 4, της οδηγίας 2013/36 δεν είχε δημοσιοποιηθεί στην Ιταλία κατά την ημερομηνία έκδοσης της προσβαλλόμενης απόφασης. Επομένως, δεδομένου ότι ο εν λόγω κατάλογος «συνιστά απαραίτητο μέσο προστασίας της ασφάλειας δικαίου και της νομιμότητας», η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει στο άρθρο 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 1024/2013 και στο άρθρο 23, παράγραφοι 1 και 4, της οδηγίας 2013/36.
- 145 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36, οι αρμόδιες αρχές αξιολογούν, προκειμένου να εξασφαλίσουν την ορθή και συνετή διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος για το οποίο προτείνεται η απόκτηση συμμετοχής, την καταλληλότητα του υποψήφιου αγοραστή και την ορθότητα της προτεινόμενης απόκτησης συμμετοχής από χρηματοοικονομικής απόψεως.
- 146 Προκειμένου οι αρμόδιες αρχές να μπορέσουν να διενεργήσουν την εν λόγω αξιολόγηση, τα κράτη μέλη δημοσιοποιούν κατάλογο, ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 4, της οδηγίας 2013/36, στον οποίο διευκρινίζονται οι αναγκαίες για τη διενέργεια της αξιολόγησης πληροφορίες και οι οποίες πρέπει να υποβάλλονται στις αρμόδιες αρχές κατά τη στιγμή της κοινοποίησης. Διαπιστώνεται, επομένως, ότι ο εν λόγω κατάλογος, μολονότι προορίζεται να διευκρινίσει τις αναγκαίες πληροφορίες τις οποίες το οικείο πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να παράσχει στις εθνικές αρχές προκειμένου να διενεργηθεί η εν λόγω αξιολόγηση, δεν καθορίζει τα ουσιαστικά κριτήρια αξιολόγησης της φήμης των υποψήφιων αγοραστών από τις αρμόδιες αρχές.
- 147 Επ' αυτού, επισημαίνεται ότι τα κριτήρια αξιολόγησης της φήμης καθορίστηκαν εκ των προτέρων και δημοσιεύθηκαν στο ιταλικό δίκαιο με την υπουργική απόφαση αριθ. 144 στην οποία παραπέμπει το άρθρο 25 του TUB, σε συνδυασμό με το άρθρο 2, παράγραφος 8, του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 72, και, επομένως, θεωρείται ότι οι προσφεύγοντες γνώριζαν τα εν λόγω κριτήρια και ήταν, ως εκ τούτου, σε θέση να προβάλουν την άποψή τους και να υποβάλουν κρίσιμες πληροφορίες συναφώς. Κατά συνέπεια, οι προσφεύγοντες δεν μπορούν να επικαλεστούν παραβίαση των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας.
- 148 Επιπλέον, οι προσφεύγοντες είχαν τη δυνατότητα να υποβάλουν τις πληροφορίες που θεωρούσαν κρίσιμες και, επομένως, η μη δημοσιοποίηση του καταλόγου των αναγκαίων πληροφοριών για τη διενέργεια της αξιολόγησης δεν τους εμπόδισε να υποβάλουν τις πληροφορίες που επιθυμούσαν να υποβάλουν.

- 149 Υπό τις συνθήκες αυτές, η μη δημοσίευση από το οικείο κράτος μέλος του καταλόγου των αναγκαίων πληροφοριών για τη διενέργεια της αξιολόγησης δεν μπορεί να ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της αξιολόγησης της φήμης των προσφευγόντων στο πλαίσιο της προσβαλλόμενης απόφασης.
- 150 Ως εκ τούτου, η αιτίαση που αντλείται από τη μη δημοσιοποίηση του καταλόγου των αναγκαίων πληροφοριών για τη διενέργεια της αξιολόγησης είναι αλυσιτελής.

Επί της τρίτης αιτιάσεως που αντλείται από το μη αντιτάξιμο των κοινών κατευθυντήριων γραμμών του 2008 και της εγκυκλίου του 1999 της Banca d'Italia

- 151 Οι προσφεύγοντες προσάπτουν στην ΕΚΤ ότι εφαρμόσε, για τον σκοπό της αξιολόγησής της, τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές του 2008 και την εγκύκλιο του 1999 της Banca d'Italia και ότι, κατ' εφαρμογήν των εν λόγω κειμένων, έλαβε υπόψη, για την αξιολόγηση της φήμης των προσφευγόντων, εν εξελίξει δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες και μη οριστικές κυρώσεις επιβληθείσες εις βάρος του S. Berlusconi και των μελών του διοικητικού συμβουλίου και του σώματος των ελεγκτών της Fininvest.
- 152 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση βασίζεται στην αιτιολογία ότι, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 19 και 25 του TUB καθώς και του άρθρου 1 της υπουργικής απόφασης αριθ. 144, τα οποία μεταφέρουν την οδηγία 2013/36 στο ιταλικό δίκαιο, οι προσφεύγοντες δεν πληρούν το σχετικό με τη φήμη κριτήριο λόγω της αμετάκλητης καταδίκης του S. Berlusconi σε ποινή φυλάκισης τεσσάρων ετών για φοροδιαφυγή.
- 153 Η αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης βασίζεται και σε άλλους λόγους οι οποίοι αφορούν, κατ' ουσίαν, τη μη πλήρωση της σχετικής με τη φήμη απαίτησης από τους προσφεύγοντες βάσει κριτηρίων προβλεπόμενων στις κοινές κατευθυντήριες γραμμές του 2008 και στην εγκύκλιο του 1999 της Banca d'Italia, και ιδίως τις πλείονες καταδικαστικές αποφάσεις που εκδόθηκαν εις βάρος του S. Berlusconi και τις παρατυπίες που διαπιστώθηκαν σε σχέση με αυτόν καθώς και με ένα άλλο μέλος του διοικητικού συμβουλίου και ένα μέλος του σώματος ελεγκτών της Fininvest SpA και της ίδιας της Fininvest.
- 154 Αυτά είναι τα σημεία του αιτιολογικού της απόφασης τα οποία αμφισβητούν οι προσφεύγοντες στο πλαίσιο της τρίτης αιτιάσεως του τέταρτου λόγου ακυρώσεως.
- 155 Εντούτοις, στο μέτρο που ορισμένα σημεία του αιτιολογικού μιας απόφασης είναι, αφ' εαυτών, ικανά να δικαιολογήσουν επαρκώς από νομικής απόψεως την απόφαση, οι πλημμέλειες τις οποίες ενδεχομένως πάσχουν άλλα σημεία του αιτιολογικού της πράξης δεν ασκούν, εν πάση περιπτώσει, επιρροή στο διατακτικό της (απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 2015, Γαλλία κατά Επιτροπής, T-1/12, EU:T:2015:17, σκέψη 73).
- 156 Πάντως, κατά την εφαρμοστέα ιταλική νομοθεσία, η καταδίκη του S. Berlusconi σε ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους για φοροδιαφυγή αρκεί αφ' εαυτής για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι δεν πληροί το σχετικό με τη φήμη κριτήριο.
- 157 Επομένως, το συγκεκριμένο σημείο του αιτιολογικού, το οποίο δεν αμφισβητήθηκε με το δικόγραφο της προσφυγής, είναι, αφ' εαυτού, ικανό να δικαιολογήσει επαρκώς κατά νόμον την προσβαλλόμενη απόφαση.

- 158 Ως εκ τούτου, η αιτίαση που αντλείται από το μη αντιτάξιμο των κοινών κατευθυντήριων γραμμών του 2008 και της εγκυκλίου του 1999 της Banca d'Italia είναι αλυσιτελής, καθόσον οι πλημμέλειες τις οποίες ενδεχομένως πάσχει το αιτιολογικό της προσβαλλόμενης απόφασης, οι οποίες ανάγονται στην εφαρμογή των κοινών κατευθυντήριων γραμμών του 2008 και της εγκυκλίου του 1999 της Banca d'Italia, δεν ασκούν, εν πάση περιπτώσει, επιρροή στο διατακτικό της προσβαλλόμενης απόφασης.
- 159 Επομένως, η τρίτη αιτίαση και, κατά συνέπεια, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως στο σύνολό του πρέπει να απορριφθούν.

Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από παράλειψη αξιολόγησης και αιτιολόγησης εκ μέρους της ΕΚΤ όσον αφορά το κριτήριο της ενδεχόμενης επιρροής του υποψήφιου αγοραστή κατά την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36

- 160 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η ΕΚΤ, αφενός, παρέβη την υποχρέωση αιτιολόγησης του κριτηρίου της ενδεχόμενης επιρροής επί της Banca Mediolanum μετά την επίμαχη συγχώνευση, κατά την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36, και, αφετέρου, υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτίμησης θεωρώντας ότι το εν λόγω κριτήριο πληρούνταν ενώ, κατ' ουσίαν, οι προσφεύγοντες δεν ασκούν στην πράξη ουδεμία επιρροή επί της Banca Mediolanum.
- 161 Η ΕΚΤ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, αντικρούει την ως άνω επιχειρηματολογία.
- 162 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι από το άρθρο 23, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36 προκύπτει ότι οι αρμόδιες αρχές πρέπει να αξιολογούν την καταλληλότητα του υποψηφίου αγοραστή και την ορθότητα της προτεινόμενης απόκτησης συμμετοχής από χρηματοοικονομικής απόψεως βάσει των πέντε κριτηρίων που παρατίθενται σε αυτό, προκειμένου να εξασφαλίσουν την ορθή και συνετή διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος για το οποίο προτείνεται η απόκτηση συμμετοχής, και λαμβάνοντας υπόψη την ενδεχόμενη επιρροή του υποψηφίου αγοραστή στο πιστωτικό ίδρυμα.
- 163 Συνεπώς, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 58 ανωτέρω, το κριτήριο της ενδεχόμενης επιρροής του υποψηφίου αγοραστή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για την αξιολόγηση της καταλληλότητάς του και όχι για τον χαρακτηρισμό μιας απόκτησης ως απόκτησης ειδικής συμμετοχής.
- 164 Επιπλέον, η ενδεχόμενη επιρροή δεν συνιστά διακριτό κριτήριο επιπρόσθετο των πέντε άλλων κριτηρίων που απαριθμούνται στο άρθρο 23, παράγραφος 1, στοιχεία α' έως ε', της οδηγίας 2013/36. Συγκεκριμένα, η μνεία στην ενδεχόμενη επιρροή περιέχεται στη φράση που προηγείται της απαρίθμησης των κριτηρίων που προβλέπονται στην εν λόγω διάταξη, στην οποία επισημαίνεται απλώς και μόνον ότι, όταν αξιολογούν την καταλληλότητα του υποψηφίου αγοραστή και την ορθότητα της προτεινόμενης απόκτησης συμμετοχής από χρηματοοικονομικής απόψεως, οι αρμόδιες αρχές «λαμβάνουν υπόψη», μεταξύ άλλων, την ενδεχόμενη επιρροή του εν λόγω υποψηφίου επί του οικείου πιστωτικού ιδρύματος.
- 165 Επισημαίνεται, όμως, ότι ο αντίκτυπος της συνεκτίμησης της ενδεχόμενης επιρροής του υποψηφίου αγοραστή μπορεί να διαφέρει ανάλογα με το συγκεκριμένο κριτήριο αξιολόγησης. Επομένως, η αξιολόγηση του σχετικού με τη φήμη του υποψηφίου αγοραστή κριτηρίου, που προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2013/36, δεν μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό αποτέλεσμα ανάλογα με την έκταση της ενδεχόμενης επιρροής του εν λόγω υποψηφίου στο οικείο πιστωτικό ίδρυμα. Συγκεκριμένα, η φήμη του υποψηφίου αγοραστή δεν εξαρτάται από την έκταση της ενδεχόμενης επιρροής του επί του εν λόγω ιδρύματος.

- 166 Επομένως, η ΕΚΤ δεν όφειλε να εξετάσει την ενδεχόμενη επιρροή του υποψήφιου αγοραστή στο οικείο πιστωτικό ίδρυμα προκειμένου να αξιολογήσει τη φήμη του.
- 167 Υπό τις συνθήκες αυτές, τα επιχειρήματα των προσφευγόντων σχετικά με την ανυπαρξία σημαντικών οικονομικών και χρηματοοικονομικών σχέσεων μεταξύ της Fininvest και της Banca Mediolanum καθώς και σχετικά με τον τρόπο διακυβέρνησης της Banca Mediolanum και τις ρυθμίσεις εσωτερικού ελέγχου δεν μπορούν να αποδείξουν ότι η ΕΚΤ υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτίμησης.
- 168 Επιπλέον, δεν μπορεί να προσαφθεί στην ΕΚΤ παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης του κριτηρίου της ενδεχόμενης επιρροής, δεδομένου ότι δεν όφειλε να το εξετάσει.
- 169 Ως εκ τούτου, ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να απορριφθεί.

Επί του έκτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και παράβαση των άρθρων 16 και 17 του Χάρτη

- 170 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας και αντιβαίνει στα άρθρα 16 και 17 του Χάρτη, τα οποία αφορούν τον σεβασμό της επιχειρηματικής ελευθερίας και του δικαιώματος ιδιοκτησίας, καθόσον έχει ως αποτέλεσμα, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 25 του ΤΥΒ, την αναγκαστική μεταβίβαση των μεριδίων των προσφευγόντων που υπερβαίνουν συγκεκριμένο ποσοστό, η οποία ισοδυναμεί με απαλλοτρίωση. Κατ' αυτούς, η ΕΚΤ έπρεπε να είχε λάβει υπόψη το δυσανάλογο αυτό αποτέλεσμα της προσβαλλόμενης απόφασης.
- 171 Συγκεκριμένα, οι προσφεύγοντες επισημαίνουν ότι, την 21η Δεκεμβρίου 2016, η Banca d'Italia κοινοποίησε στη Fininvest και στον S. Berlusconi την κίνηση διαδικασίας με σκοπό την εκτέλεση της προβλεπόμενης από το ιταλικό δίκαιο υποχρέωσης μεταβίβασης της συμμετοχής τους που υπερέβαινε συγκεκριμένο ποσοστό μετά την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης.
- 172 Συναφώς, επισημαίνεται, πρώτον, ότι, δυνάμει του άρθρου 26, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 2013/36, σε περίπτωση που αποκτηθεί συμμετοχή παρά την αντίθεση των αρμόδιων αρχών, τα κράτη μέλη, ανεξάρτητα από άλλες κυρώσεις που μπορούν να θεσπίσουν, προβλέπουν είτε την αναστολή της άσκησης των αντίστοιχων δικαιωμάτων ψήφου είτε την ακυρότητα ή δυνατότητα ακύρωσης των σχετικών ψήφων.
- 173 Δεύτερον, διαπιστώνεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν περιέχει κανένα μέτρο με το οποίο η ΕΚΤ διατάσσει τους προσφεύγοντες να μεταβιβάσουν τα μερίδιά τους που υπερβαίνουν συγκεκριμένο ποσοστό.
- 174 Δεδομένου ότι η υποχρέωση μεταβίβασης των μεριδίων που υπερβαίνουν συγκεκριμένο ποσοστό δεν επιβάλλεται με την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν μπορεί να προσαφθεί στην ΕΚΤ, εκ του λόγου τούτου, παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και παράβαση των άρθρων 16 και 17 του Χάρτη.
- 175 Εξάλλου, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 3, του κανονισμού 1024/2013, προκειμένου να διασφαλίσει την εκτέλεση του καθήκοντος αξιολόγησης των αιτήσεων απόκτησης ειδικής συμμετοχής σε πιστωτικό ίδρυμα, η ΕΚΤ πρέπει να εφαρμόσει το εθνικό δίκαιο περί μεταφοράς της οδηγίας 2013/36.

- 176 Δυνάμει του εφαρμοστέου ιταλικού δικαίου, όμως, η ΕΚΤ δεν διέθετε καμία διακριτική ευχέρεια. Συγκεκριμένα, αφού έλαβε γνώση της ύπαρξης αμετάκλητης απόφασης με την οποία ο S. Berlusconi καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης τεσσάρων ετών για φοροδιαφυγή, η ΕΚΤ διαπίστωσε υποχρεωτικώς ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 25 του TUB και του άρθρου 1 της υπουργικής απόφασης αριθ. 144, η εν λόγω καταδικαστική απόφαση συνεπαγόταν αυτομάτως ότι ο S. Berlusconi δεν πληρούσε το σχετικό με τη φήμη κριτήριο.
- 177 Ως εκ τούτου, η ΕΚΤ δεν είχε άλλη επιλογή από την απόρριψη της αίτησης των προσφευγόντων περί απόκτησης ειδικής συμμετοχής στη Banca Mediolanum και δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας (πρβλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 25ης Σεπτεμβρίου 2015, VECCO κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-360/13, EU:T:2015:695, σκέψη 73, και της 19ης Ιουνίου 2018, Le Pen κατά Κοινοβουλίου, T-86/17, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:357, σκέψεις 198 έως 202).
- 178 Επομένως, δεν μπορεί επίσης να θεωρηθεί ότι, με την απόφασή της, η ΕΚΤ έθιξε υπέρμετρα την επιχειρηματική ελευθερία και το δικαίωμα ιδιοκτησίας που κατοχυρώνονται στα άρθρα 16 και 17 του Χάρτη.
- 179 Επιπλέον, όσον αφορά το επιχείρημα ότι η ΕΚΤ έπρεπε να εξετάσει το ενδεχόμενο έκδοσης απόφασης έγκρισης υπό όρους, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι είναι αλυσιτελές, δεδομένου ότι καμία διάταξη του δικαίου της Ένωσης ή του εθνικού δικαίου στην οποία παρέπεμψαν οι προσφεύγοντες δεν προβλέπει τη δυνατότητα της ΕΚΤ να εκδώσει τέτοια απόφαση (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 25ης Ιουνίου 2015, CO Sociedad de Gestión y Participación κ.λπ., C-18/14, EU:C:2015:419, σκέψεις 34, 37, 38 και 46).
- 180 Κατά συνέπεια, ο έκτος λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος.

Επί του έβδομου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και του δικαιώματος πρόσβασης στον φάκελο

- 181 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων τους άμυνας, ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 1024/2013 και στο άρθρο 32, παράγραφος 1, του κανονισμού 468/2014, δεν διασφαλίστηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας που κατέληξε στην έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης.
- 182 Η ΕΚΤ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, αντικρούει την ως άνω επιχειρηματολογία.
- 183 Δυνάμει του άρθρου 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 1024/2013, η ΕΚΤ οφείλει να παρέχει στα πρόσωπα κατά των οποίων έχει κινηθεί εποπτική διαδικασία τη δυνατότητα ακρόασης προτού λάβει αποφάσεις, πρέπει δε να στηρίζει τις αποφάσεις της μόνο επί των αιτιάσεων για τις οποίες εδόθη στα ενδιαφερόμενα μέρη η δυνατότητα να διατυπώσουν παρατηρήσεις.
- 184 Εξάλλου, το άρθρο 32, παράγραφος 1, του κανονισμού 468/2014 προβλέπει ότι, για τον σκοπό αυτό, οι μετέχοντες στη διαδικασία δικαιούνται να έχουν πρόσβαση στον φάκελο της ΕΚΤ μετά την έναρξη εποπτικής διαδικασίας της, υπό την επιφύλαξη του έννομου συμφέροντος για την προστασία του επιχειρηματικού απορρήτου φυσικών και νομικών προσώπων, πλην του ενδιαφερομένου, και διευκρινίζει ότι το εν λόγω δικαίωμα πρόσβασης στον φάκελο δεν καταλαμβάνει εμπιστευτικές πληροφορίες.

- 185 Κατά πρώτον, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 1024/2013 και το άρθρο 32, παράγραφος 1, του κανονισμού 468/2014 δεν τηρήθηκαν, διότι η Banca d'Italia τους παρέσχε πρόσβαση στα έγγραφα του φακέλου της μόλις από τις 14 Σεπτεμβρίου 2016, ήτοι την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής των αποδεικτικών στοιχείων που βεβαίωναν ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις απόκτησης ειδικής συμμετοχής.
- 186 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η Banca d'Italia κίνησε αυτεπαγγέλτως τη διαδικασία με ανακοίνωση της 3ης Αυγούστου 2016. Η Banca d'Italia κάλεσε τους προσφεύγοντες να προσκομίσουν, το αργότερο έως τις 14 Σεπτεμβρίου 2016, τα αναγκαία έγγραφα προκειμένου να αποδείξουν ότι πληρούσαν την απαιτούμενη από την εφαρμοστέα ρύθμιση καταλληλότητα.
- 187 Από την ημερομηνία αυτή, η Banca d'Italia παρέσχε στους προσφεύγοντες πρόσβαση στον φάκελο. Στις 6 Οκτωβρίου 2016, η ΕΚΤ κοινοποίησε στη Fininvest και στον S. Berlusconi στη Fininvest σχέδιο απόφασης βάσει της οποίας δεν επιροτίθετο να εγκρίνει την απόκτηση ειδικής συμμετοχής στη Banca Mediolanum και επισήμανε στους αποδέκτες του εν λόγω σχεδίου ότι μπορούσαν να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους εντός προθεσμίας τριών ημερών, ήτοι το αργότερο έως τις 11 Οκτωβρίου 2016.
- 188 Επομένως, η Banca d'Italia παρέσχε στους προσφεύγοντες πρόσβαση στον φάκελο περισσότερες από τρεις εβδομάδες πριν από την κοινοποίηση του σχεδίου απόφασης και την πρόσκληση να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί του εν λόγω σχεδίου απόφασης και τους δόθηκε η δυνατότητα να υποβάλουν παρατηρήσεις επί των αιτιάσεων στις οποίες στηρίχθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση πριν από την έκδοσή της.
- 189 Επομένως, εν προκειμένω, η ΕΚΤ παρέσχε στους προσφεύγοντες τη δυνατότητα ακρόασης πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού 1024/2013.
- 190 Επιπλέον, παρασχέθηκε στους προσφεύγοντες πρόσβαση στον φάκελο της ΕΚΤ μετά την κίνηση της διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 32, παράγραφος 1, του κανονισμού 468/2014.
- 191 Ως εκ τούτου, οι προσφεύγοντες δεν μπορούν να προσάψουν στην ΕΚΤ ότι δεν ενήργησε σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις.
- 192 Εξάλλου, εάν το επιχείρημα των προσφευγόντων έχει την έννοια ότι η πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο ήταν αναγκαία για την προσκόμιση, πριν από την καταληκτική ημερομηνία της 14ης Σεπτεμβρίου 2016, των αναγκαίων εγγράφων προκειμένου οι προσφεύγοντες να αποδείξουν ότι πληρούσαν τις προβλεπόμενες από την οδηγία 2013/36 προϋποθέσεις, δεν μπορεί να ευδοκιμήσει. Συγκεκριμένα, καμία διάταξη του κανονισμού 468/2014 δεν υποχρεώνει την ΕΚΤ ή την Banca d'Italia να παράσχουν πρόσβαση στον φάκελο πριν από την υποβολή των εν λόγω εγγράφων. Επιπλέον, οι προσφεύγοντες δεν εξέθεσαν τους λόγους για τους οποίους η προηγούμενη πρόσβαση στον φάκελο ήταν αναγκαία για να μπορέσουν να προσκομίσουν τα εν λόγω έγγραφα.
- 193 Κατά δεύτερον, πρέπει να εξεταστεί το επιχείρημα κατά το οποίο, αρνούμενη στους προσφεύγοντες την πρόσβαση στην επιστολή της Banca d'Italia της 4ης Απριλίου 2016 και στο σημείωμα της ΕΚΤ της 24ης Ιουνίου 2016, η ΕΚΤ προσέβαλε το δικαίωμά τους πρόσβασης στον

φάκελο και τα δικαιώματά τους άμυνας. Κατά τους προσφεύγοντες, οι ως άνω αρνήσεις τούς εμπόδισαν να μετάσχουν αποτελεσματικά στο εθνικό στάδιο της πολύπλοκης διαδικασίας και να ασκήσουν πλήρως τα δικαιώματά τους άμυνας.

- 194 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η πρόσβαση στην επιστολή της Banca d'Italia της 4ης Απριλίου 2016 και στο σημείωμα της ΕΚΤ της 24ης Ιουνίου 2016 δεν επιτράπη με την αιτιολογία ότι επρόκειτο για εμπιστευτικά έγγραφα, καθότι αφορούσαν εσωτερικές επικοινωνίες στο πλαίσιο του ενιαίου μηχανισμού εποπτείας, δυνάμει του άρθρου 32, παράγραφος 5, του κανονισμού 468/2014, το οποίο προβλέπει ότι οι εμπιστευτικές πληροφορίες μπορεί να περιλαμβάνουν εσωτερικά έγγραφα της ΕΚΤ και των εθνικών αρμόδιων αρχών καθώς και αλληλογραφία μεταξύ της ΕΚΤ και εθνικής αρμόδιας αρχής ή μεταξύ εθνικών αρμόδιων αρχών.
- 195 Τα δύο προμνησθέντα έγγραφα προέρχονται, όμως, από ανταλλαγή απόψεων μεταξύ της ΕΚΤ και της Banca d'Italia σχετικά με ζητήματα που αφορούν την ενδεχόμενη απόκτηση από τους προσφεύγοντες ειδικής συμμετοχής στη Banca Mediolanum.
- 196 Επιπλέον, δεδομένου ότι το σχέδιο απόφασης της ΕΚΤ και η προσβαλλόμενη απόφαση περιείχαν σαφή και εξαντλητική έκθεση των ισχυρισμών και των αιτιάσεων κατά των προσφευγόντων επί των οποίων βασίστηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, οι δε προσφεύγοντες είχαν τη δυνατότητα να διατυπώσουν την άποψή τους επί των ισχυρισμών και των αιτιάσεων και η ΕΚΤ εξέτασε λεπτομερώς όλα τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι προσφεύγοντες, μεταξύ άλλων στο προσαρτημένο στην προσβαλλόμενη απόφαση παράρτημα, δεν μπορεί να θεωρηθεί, εν αντιθέσει προς όσα διατείνονται οι προσφεύγοντες, ότι η μη παροχή των εν λόγω εσωτερικών εγγράφων που ανταλλάχθηκαν σε αρχικό στάδιο της διαδικασίας εμπόδισε τους προσφεύγοντες να ασκήσουν πλήρως τα δικαιώματά τους άμυνας.
- 197 Υπό τις συνθήκες αυτές, το επιχείρημα ότι η άρνηση πρόσβασης στα εν λόγω έγγραφα είχε ως αποτέλεσμα προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας των προσφευγόντων πρέπει να απορριφθεί.
- 198 Εν συνεχεία, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η άρνηση πρόσβασης εκ μέρους της ΕΚΤ δεν περιείχε καμία αιτιολογία ώστε να δικαιολογηθεί ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των εγγράφων και ότι, επομένως, η ΕΚΤ έσφαλε κατά την εφαρμογή του άρθρου 32, παράγραφοι 1 και 5, του κανονισμού 468/2014.
- 199 Δεδομένου ότι η έλλειψη αιτιολογίας που προβάλλουν οι προσφεύγοντες αφορά το έγγραφο της ΕΚΤ της 13ης Σεπτεμβρίου 2016 και όχι την προσβαλλόμενη απόφαση, το ζήτημα του αν η άρνηση παροχής πρόσβασης στους προσφεύγοντες είναι ή όχι αιτιολογημένη είναι αλυσιτελές.
- 200 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να προσαφθεί στην ΕΚΤ ότι παρέβη την υποχρέωση αιτιολόγησης που υπέχει ή το άρθρο 32, παράγραφοι 1 και 5, του κανονισμού 468/2014.
- 201 Τέλος, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η πρόσβαση στο έγγραφο της Banca d'Italia της 4ης Απριλίου 2016 δικαιολογούνταν κατά μείζονα λόγο διότι το εν λόγω έγγραφο οδήγησε την ΕΚΤ στη διαμόρφωση διαστρεβλωμένης εικόνας του περιεχομένου της απόφασης του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016.
- 202 Εντούτοις, ακόμη και αν θεωρηθεί ότι το έγγραφο της Banca d'Italia της 4ης Απριλίου 2016 περιέχει ανακριβείς ή ελλιπείς πληροφορίες, η ευκαιρία που παρασχέθηκε στους προσφεύγοντες να υποβάλουν παρατηρήσεις επί του σχεδίου απόφασης της ΕΚΤ, το οποίο στηρίζεται στις

πληροφορίες που περιέχονται στο εν λόγω έγγραφο, τους παρέσχε ακριβώς τη δυνατότητα να συμπληρώσουν ή να αμφισβητήσουν τις πληροφορίες που περιέχονταν στο εν λόγω σχέδιο απόφασης.

- 203 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων και δεδομένου ότι, εν πάση περιπτώσει, οι προσφεύγοντες ενημερώθηκαν για τη θέση της ΕΚΤ κατά την κοινοποίηση του σχεδίου απόφασης στις 6 Οκτωβρίου 2016, τα επιχειρήματα των προσφευγόντων σχετικά με την άρνηση πρόσβασης στον φάκελο δεν είναι ικανά να αποδείξουν προσβολή των δικαιωμάτων τους άμυνας.
- 204 Κατά τρίτον, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι ο S. Berlusconi δεν μπόρεσε να υποβάλει τις παρατηρήσεις του, καθότι το σχέδιο απόφασης εστάλη στη διεύθυνση της ιδιωτικής κατοικίας του μόλις την ημέρα λήξης της προθεσμίας υποβολής παρατηρήσεων. Εξάλλου, η προθεσμία υποβολής παρατηρήσεων ήταν, κατά τους προσφεύγοντες, υπερβολικά βραχεία.
- 205 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι η αδυναμία ή η δυσχέρεια υποβολής παρατηρήσεων δεν ασκεί επιρροή στο κύρος της προσβαλλόμενης απόφασης όταν η διαδικασία δεν θα μπορούσε να καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα χωρίς την προβαλλόμενη πλημμέλεια (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 18ης Ιουνίου 2020, Επιτροπή κατά RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, σκέψη 105 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 206 Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι δεν μπορεί να επιβληθεί στον προσφεύγοντα που προβάλλει προσβολή των δικαιωμάτων του άμυνας η υποχρέωση να αποδείξει ότι η απόφαση του οικείου θεσμικού οργάνου της Ένωσης θα ήταν διαφορετική, αλλά μόνον ότι το ενδεχόμενο αυτό δεν αποκλείεται απολύτως (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 18ης Ιουνίου 2020, Επιτροπή κατά RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, σκέψη 106).
- 207 Οι προσφεύγοντες δεν προέβαλαν, όμως, ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου επιχειρήματα ικανά να αποδείξουν ότι δεν αποκλειόταν απολύτως το ενδεχόμενο η διαδικασία να είχε καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα εάν ο S. Berlusconi είχε τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις επιπρόσθετες αυτών της Fininvest, περιορίστηκαν δε στην επίκληση, κατά τρόπο αφηρημένο, της προσβολής του δικαιώματος ακροάσεως (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 18ης Ιουνίου 2020, Επιτροπή κατά RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, σκέψη 112).
- 208 Κατά τέταρτον, οι προσφεύγοντες προσάπτουν στην ΕΚΤ ότι αρνήθηκε τη διεξαγωγή ακρόασης, της οποίας την αναγκαιότητα δικαιολογούν από το γεγονός ότι θα είχε παράσχει τη δυνατότητα να πεισθεί η ΕΚΤ να προκρίνει τη χορήγηση έγκρισης απόκτησης ειδικής συμμετοχής υπό όρους.
- 209 Συναφώς, κατά το άρθρο 31, παράγραφος 1, του κανονισμού 468/2014, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, η ΕΚΤ μπορεί να παρέχει στους μετέχοντες, στο πλαίσιο συνάντησης, τη δυνατότητα να υποβάλουν σχόλια για τα πραγματικά περιστατικά, τις ενστάσεις και τη νομική βάση που μπορούν να επηρεάσουν την εποπτική απόφασή της. Επομένως, η ΕΚΤ απολαύει συναφώς ευρείας διακριτικής ευχέρειας.
- 210 Λαμβανομένης όμως υπόψη της πληθώρας των παρατηρήσεων των προσφευγόντων, που παρατίθενται στον ανακεφαλαιωτικό πίνακα που προσαρτάται στην προσβαλλόμενη απόφαση, πρέπει να θεωρηθεί ότι η ΕΚΤ δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτίμησης κρίνοντας ότι η διεξαγωγή ακροάσεως δεν ήταν αναγκαία.

- 211 Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της μη πλήρωσης του σχετικού με τη φήμη κριτηρίου, η ΕΚΤ δεν είχε τη δυνατότητα να χορηγήσει έγκριση απόκτησης της ειδικής συμμετοχής υπό όρους. Επομένως, παρείλκε η ακρόαση των προσφευγόντων επί του ζητήματος αυτού.
- 212 Κατά συνέπεια, ο έβδομος λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος.

Επί του όγδοου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος προβάλλεται ως ένσταση έλλειψης νομιμότητας του άρθρου 31, παράγραφος 3, του κανονισμού 468/2014

- 213 Οι προσφεύγοντες προβάλλουν, ως ένσταση κατά την έννοια του άρθρου 277 ΣΛΕΕ, την έλλειψη νομιμότητας του άρθρου 31, παράγραφος 3, του κανονισμού 468/2014, λόγω προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας που κατοχυρώνονται στο άρθρο 41 του Χάρτη και παραβίασης των γενικών αρχών του δικαίου που απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών.
- 214 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 31, παράγραφος 3, του κανονισμού 468/2014 προθεσμία τριών ημερών για την υποβολή παρατηρήσεων επί του σχεδίου απόφασης δεν είναι ικανή να διασφαλίσει την τήρηση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως και την πραγματική άσκηση του δικαιώματος ακροάσεως σε σχέση με τα πραγματικά περιστατικά και τις αιτιάσεις επί των οποίων στηρίζονται οι αποφάσεις για τις αποκτήσεις ειδικών συμμετοχών.
- 215 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι τα δικαιώματα άμυνας, στα οποία καταλέγεται το δικαίωμα ακροάσεως, περιλαμβάνονται στα θεμελιώδη δικαιώματα που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της έννομης τάξης της Ένωσης και κατοχυρώνονται με τον Χάρτη (πρβλ. αποφάσεις της 23ης Σεπτεμβρίου 2015, Cerafogli κατά ΕΚΤ, T-114/13 P, EU:T:2015:678, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 5ης Οκτωβρίου 2016, ECDC κατά CJ, T-395/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:598, σκέψη 53).
- 216 Το δικαίωμα ακρόασης προστατεύεται όχι μόνο από τα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη, τα οποία εγγυώνται τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και του δικαιώματος για δίκαιη δίκη στο πλαίσιο κάθε δικαστικής διαδικασίας, αλλά και από το άρθρο 41 του Χάρτη, το οποίο διασφαλίζει το δικαίωμα χρηστής διοίκησης. Συγκεκριμένα, το άρθρο 41, παράγραφος 2, του Χάρτη προβλέπει ότι το δικαίωμα χρηστής διοίκησης περιλαμβάνει, ιδίως, το δικαίωμα κάθε προσώπου σε προηγούμενη ακρόαση πριν ληφθεί ατομικό μέτρο εις βάρος του (πρβλ. απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2016, ECDC κατά CJ, T-395/15 P, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:598, σκέψη 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 217 Το εν λόγω δικαίωμα επιτάσσει να παρέχεται σε κάθε πρόσωπο εις βάρος του οποίου μπορεί να ληφθεί βλαπτική απόφαση η δυνατότητα να καταστήσει λυσιτελώς γνωστή την άποψή του σχετικά με τα στοιχεία που λήφθηκαν υπόψη εις βάρος του για τη στήριξη της επίμαχης απόφασης (πρβλ. αποφάσεις της 7ης Ιανουαρίου 2004, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, EU:C:2004:6, σκέψη 66, και της 19ης Ιανουαρίου 2016, Mitsubishi Electric κατά Επιτροπής, T-409/12, EU:T:2016:17, σκέψη 38). Προς τούτο, πρέπει να του παρέχεται επαρκής προθεσμία (απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2008, Sorproré, C-349/07, EU:C:2008:746, σκέψη 37).
- 218 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, δεν αποτελούν απόλυτα προνόμια, αλλά μπορούν να περιέχουν περιορισμούς, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί ανταποκρίνονται πράγματι σε σκοπούς γενικού συμφέροντος που επιδιώκει το επίμαχο μέτρο και δεν αποτελούν, ενόψει του επιδιωκόμενου σκοπού, υπέρμετρη και επαχθή επέμβαση που θα προσέβαλε την ίδια την ουσία

των ούτως διασφαλιζομένων δικαιωμάτων (αποφάσεις της 18ης Μαρτίου 2010, Alassini κ.λπ., C-317/08 έως C-320/08, EU:C:2010:146, σκέψη 63, της 10ης Σεπτεμβρίου 2013, G. και R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, σκέψη 33, και της 26ης Σεπτεμβρίου 2013, Texdata Software, C-418/11, EU:C:2013:588, σκέψη 84).

- 219 Όσον αφορά το δικαίωμα ακρόασης στο πλαίσιο των εποπτικών διαδικασιών, το άρθρο 31 του κανονισμού 468/2014 προβλέπει ότι, πριν από την έκδοση εποπτικής απόφασης της ΕΚΤ η οποία ενδέχεται να θίξει μετέχοντα στην εν λόγω διαδικασία, πρέπει να παρέχεται σε αυτόν η δυνατότητα να υποβάλει εγγράφως σχόλια στην ΕΚΤ σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά, τις ενστάσεις και τη νομική βάση που μπορούν να επηρεάσουν την εποπτική απόφαση της ΕΚΤ. Δυνάμει του ως άνω άρθρου, εάν το κρίνει σκόπιμο, η ΕΚΤ μπορεί επίσης να παράσχει στους μετέχοντες στη διαδικασία τη δυνατότητα να υποβάλουν παρατηρήσεις στο πλαίσιο συνάντησης.
- 220 Στο άρθρο 31 του κανονισμού 468/2014 διευκρινίζεται επίσης ότι η ειδοποίηση με την οποία η ΕΚΤ παρέχει στον μετέχοντα τη δυνατότητα υποβολής σχολίων αναφέρει την ουσία της εποπτικής απόφασης που πρόκειται να εκδώσει, καθώς και τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά, τις ενστάσεις και τη νομική βάση επί των οποίων η ΕΚΤ σκοπεύει να στηρίξει την απόφασή της.
- 221 Εν συνεχεία, το άρθρο 31, παράγραφος 3, του κανονισμού 468/2014 προβλέπει ότι η προθεσμία υποβολής γραπτών σχολίων είναι, κατά κανόνα, δύο εβδομάδες και ότι, μεταξύ άλλων, στις περιπτώσεις που μνημονεύονται στα άρθρα 14 και 15 του κανονισμού 1024/2013, η εν λόγω προθεσμία μπορεί να συντμηθεί σε τρεις εργάσιμες ημέρες. Κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου, η ΕΚΤ μπορεί, κατά περίπτωση, να παρατείνει τις εν λόγω προθεσμίες.
- 222 Επομένως, από το άρθρο 31, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 468/2014 σε συνδυασμό με το άρθρο 15 του κανονισμού 1024/2013 προκύπτει ότι ο υποψήφιος αγοραστής ειδικής συμμετοχής έχει τη δυνατότητα να υποβάλει τις γραπτές παρατηρήσεις του εντός προθεσμίας τριών ημερών από την περιέλευση σε αυτόν έκθεσης σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά, τις ενστάσεις και τη νομική βάση επί των οποίων η ΕΚΤ σκοπεύει να στηρίξει την εποπτική απόφασή της.
- 223 Εξάλλου, δυνάμει του άρθρου 22, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/36, απόκειται στους υποψήφιους αγοραστές ειδικής συμμετοχής να κοινοποιήσουν το σχέδιο απόκτησης συμμετοχής και τις σχετικές με την εν λόγω συμμετοχή πληροφορίες στις αρμόδιες αρχές, ώστε η ΕΚΤ να μπορεί να εκδώσει την απόφασή της βάσει των στοιχείων που υπέβαλε ο αιτών.
- 224 Από τις προμνησθείσες διατάξεις προκύπτει ότι, στο πλαίσιο εποπτικής διαδικασίας όπως η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση, διάφορα μέσα καθιστούν δυνατή τη διασφάλιση του σεβασμού του δικαιώματος ακρόασης των ενδιαφερομένων.
- 225 Πρώτον, οι ενδιαφερόμενοι υποχρεούνται να προβάλουν τα στοιχεία και τα επιχειρήματα που σχετίζονται με αίτηση για την έγκριση απόκτησης ειδικής συμμετοχής κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησής τους.
- 226 Επομένως, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να προβάλουν όλα τα αναγκαία στοιχεία για την αξιολόγηση της αίτησής τους ήδη με την εν λόγω αίτηση για την έγκριση απόκτησης ειδικής συμμετοχής.

- 227 Δεύτερον, η ειδοποίηση με την οποία η ΕΚΤ πρέπει να παράσχει στον μετέχοντα τη δυνατότητα υποβολής γραπτών παρατηρήσεων πρέπει να αναφέρει την ουσία της απόφασης που πρόκειται να εκδώσει, καθώς και τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά, τις ενστάσεις και τη νομική βάση επί των οποίων η ΕΚΤ σκοπεύει να στηρίξει την απόφασή της. Η εν λόγω ειδοποίηση παρέχει επίσης στον ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα να καταστήσει λυσιτελώς γνωστή την άποψή του σχετικά με τα στοιχεία τα οποία δεν γνώριζε, αλλά και σχετικά με όλα τα στοιχεία που λήφθηκαν υπόψη εις βάρος του για τη στήριξη της επίμαχης απόφασης, καθώς και τη δυνατότητα να προβάλει επιχειρήματα. Η ΕΚΤ μπορεί επίσης να αξιοποιήσει την εν λόγω δυνατότητα προκειμένου να λάβει υπόψη κάθε ένσταση που ενδέχεται να προέβαλαν οι ενδιαφερόμενοι κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και να εμβαθύνει σε όλα τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για τη στήριξη της τελικής απόφασης.
- 228 Τρίτον, στην περίπτωση που η ΕΚΤ προτίθεται να στηρίξει την απόφασή της σε πραγματικά ή νομικά στοιχεία τα οποία ο αιτών δεν γνώριζε ή σε αποδεικτικά στοιχεία διαφορετικά εκείνων που παρέσχε ο αιτών, ο σεβασμός του δικαιώματος ακροάσεως μπορεί να διασφαλιστεί χάρη στη δυνατότητα, που διαθέτει η ΕΚΤ, να οργανώσει συνάντηση.
- 229 Εξάλλου, η δυνατότητα αυτή μπορεί να αξιοποιηθεί επίσης για την εμβάθυνση σε ζητήματα ή ενστάσεις που προέβαλε ο ενδιαφερόμενος κατά την υποβολή της αίτησης για την έγκριση ειδικής συμμετοχής καθώς και σε όλα τα στοιχεία τα οποία μπορούν να ληφθούν υπόψη εις βάρος του προς στήριξη της επίμαχης απόφασης.
- 230 Επομένως, εν αντιθέσει προς όσα διατείνονται οι προσφεύγοντες, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η βραχύτητα της προβλεπόμενης προθεσμίας για την υποβολή παρατηρήσεων επί του σχεδίου απόφασης, εκτιμώμενη υπό το πρίσμα των διαφόρων διαδικαστικών ρυθμίσεων που παρέχουν στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να διατυπώσουν την άποψή τους επί των στοιχείων στα οποία πρόκειται να στηριχθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, συνιστά προσβολή του δικαιώματος ακροάσεως. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο δεδομένου ότι, κατά περίπτωση, η ΕΚΤ μπορεί να παρατείνει την εν λόγω προθεσμία κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερομένου.
- 231 Συγκεκριμένα, στο μέτρο που υπάρχουν πλείονες διαδικαστικές ρυθμίσεις ικανές να παράσχουν στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα ακροάσεως, περιλαμβανομένων της υποβολής της αίτησης για την έγκριση απόκτησης ειδικής συμμετοχής και της δυνατότητας διοργάνωσης συνάντησης, το δικαίωμά τους να υποβάλουν παρατηρήσεις επί του σχεδίου απόφασης φαίνεται συμπληρωματικό των εν λόγω δυνατοτήτων και η προθεσμία τριών ημερών για την υποβολή των εν λόγω παρατηρήσεων η οποία μπορεί, κατά περίπτωση, να παραταθεί πρέπει, επομένως, να θεωρηθεί επαρκής.
- 232 Κατά τα λοιπά, η ΕΚΤ πρέπει να χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της προκειμένου να διασφαλίσει στην πράξη τον σεβασμό του δικαιώματος ακροάσεως, στοιχείο το οποίο θα απόκειται στο Γενικό Δικαστήριο να εξακριβώσει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.
- 233 Συναφώς, πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί, εν πάση περιπτώσει, ότι ο περιορισμός του δικαιώματος ακροάσεως που προκύπτει από τη βραχύτητα της προθεσμίας που παρέχεται για την υποβολή παρατηρήσεων δυνάμει του άρθρου 31 του κανονισμού 468/2014 επιδιώκει σκοπούς γενικού συμφέροντος, δεν βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη των εν λόγω σκοπών και δεν συνιστά, λαμβανομένου υπόψη του επιδιωκόμενου σκοπού και των λοιπών διαθέσιμων διαδικαστικών ρυθμίσεων, υπέρμετρη και επαχθή επέμβαση που προσβάλλει το εν λόγω δικαίωμα κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 218 ανωτέρω.

- 234 Συγκεκριμένα, η διεξαγωγή της διαδικασίας εντός περιορισμένων προθεσμιών ανταποκρίνεται στην αναγκαιότητα αποφυγής της καθυστέρησης έκδοσης απόφασης επί της προτεινόμενης απόκτησης ειδικής συμμετοχής σε πιστωτικό ίδρυμα, η οποία μπορεί να έχει σημαντικές χρηματοοικονομικές συνέπειες.
- 235 Επιπλέον, το άρθρο 22, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2013/36 προβλέπει ότι η διαδικασία αξιολόγησης πρέπει να περατωθεί εντός προθεσμίας 60 εργάσιμων ημερών. Η διάταξη αυτή περιλαμβανόταν και στην οδηγία 2007/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Σεπτεμβρίου 2007, για τροποποίηση της οδηγίας 92/49/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών 2002/83/ΕΚ, 2004/39/ΕΚ, 2005/68/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ σχετικά με τους διαδικαστικούς κανόνες και τα κριτήρια αξιολόγησης για την προληπτική αξιολόγηση της απόκτησης και της αύξησης συμμετοχών στο μετοχικό κεφάλαιο οντοτήτων του χρηματοπιστωτικού τομέα (ΕΕ 2007, L 247, σ. 1), της οποίας η αιτιολογική σκέψη 7 δικαιολογούσε τη θέσπιση περιόδου αξιολόγησης μέγιστης διάρκειας 60 ημερών από την αναγκαιότητα η εν λόγω διαδικασία αξιολόγησης να χαρακτηρίζεται από σαφήνεια και προβλεψιμότητα.
- 236 Ως εκ τούτου, η ένσταση ελλείψεως νομιμότητας του άρθρου 31 του κανονισμού 468/2014 πρέπει να απορριφθεί καθότι το εν λόγω άρθρο, σε συνδυασμό με τις λοιπές διατάξεις που ρυθμίζουν τη διαδικασία έγκρισης απόκτησης ειδικής συμμετοχής και παρέχουν στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να γνωστοποιήσουν λυσιτελώς την άποψή τους, δεν συνιστά προσβολή του δικαιώματος ακροάσεως των ενδιαφερομένων και, επομένως, ο όγδοος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του ένατου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από έλλειψη νομιμότητας των προπαρασκευαστικών πράξεων που εξέδωσε η Banca d'Italia

- 237 Ο ένατος λόγος ακυρώσεως που προβλήθηκε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας περιλαμβάνει έξι σκέλη τα οποία αντλούνται, αντιστοίχως, το πρώτο, από παραβίαση εκ μέρους της Banca d'Italia της αρχής του δεδικασμένου που απορρέει από την απόφαση του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016, το δεύτερο, από έλλειψη ή υπέρβαση εξουσίας της Banca d'Italia, το τρίτο, από παραβίαση των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της ασφάλειας δικαίου και της χρηστής διοίκησης, το τέταρτο, από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως και προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, το πέμπτο, από παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου και του μη αντιτάξιμου έναντι ιδιωτών πράξεων που δεν έχουν δημοσιευθεί ή μεταφραστεί και, το έκτο, από παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας, της νομιμότητας και της εύλογης κρίσης.
- 238 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι οι προπαρασκευαστικές πράξεις που εξέδωσε η Banca d'Italia ενέχουν ελαττώματα τα οποία συνεπάγονται την έλλειψη νομιμότητας της προσβαλλόμενης απόφασης.
- 239 Η ΕΚΤ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, αντικρούει την ως άνω επιχειρηματολογία.
- 240 Με τον υπό κρίση λόγο ακυρώσεως, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι οι προπαρασκευαστικές πράξεις που εξέδωσε η Banca d'Italia, και ιδίως η απόφαση κίνησης της διαδικασίας και η πρόταση απόφασης που υποβλήθηκε στην ΕΚΤ, ενέχουν ελαττώματα τα οποία συνεπάγονται την έλλειψη νομιμότητας της προσβαλλόμενης απόφασης.

- 241 Ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως προβλήθηκε μετά την έκδοση της απόφασης της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023).
- 242 Με την απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), το Δικαστήριο έκρινε, αφενός, ότι το άρθρο 263 ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπει στα εθνικά δικαστήρια να ασκούν έλεγχο νομιμότητας επί των πράξεων που έχουν χαρακτήρα κινήσεως της διαδικασίας, προπαρασκευαστικό χαρακτήρα ή χαρακτήρα μη δεσμευτικής προτάσεως και που έχουν εκδοθεί από τις εθνικές αρμόδιες αρχές στο πλαίσιο της διαδικασίας των άρθρων 22 και 23 της οδηγίας 2013/36 και του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', και του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013 καθώς και των άρθρων 85 έως 87 του κανονισμού 468/2014 (βλ. διατακτικό της εν λόγω απόφασης).
- 243 Με την απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), το Δικαστήριο έκρινε, αφετέρου, ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, στην οποία το δίκαιο της Ένωσης δεν αποβλέπει στον διαχωρισμό δύο αρμοδιοτήτων εκ των οποίων η μία είναι εθνική και η άλλη ενωσιακή και οι οποίες έχουν διακριτά αντικείμενα, αλλά αντιθέτως κατοχυρώνει την αποκλειστική εξουσία λήψης αποφάσεων ενός θεσμικού οργάνου της Ένωσης, εναπόκειται στον δικαστή της Ένωσης, δυνάμει της αποκλειστικής αρμοδιότητάς του να ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων της Ένωσης επί τη βάση του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, να αποφαινεται επί της νομιμότητας της τελικής αποφάσεως την οποία λαμβάνει το εν λόγω θεσμικό όργανο της Ένωσης και να εξετάζει, προς διασφάλιση της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των ενδιαφερομένων, τα τυχόν ελαττώματα των προπαρασκευαστικών πράξεων ή των προτάσεων των εθνικών αρχών τα οποία είναι ικανά να θίξουν το κύρος της τελικής αυτής απόφασης (βλ. σκέψη 44 και διατακτικό της εν λόγω απόφασης).
- 244 Δεδομένου ότι ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως προβλήθηκε μετά την κατάθεση του δικογράφου της προσφυγής, πρέπει να εξακριβωθεί αν, όπως υποστηρίζουν η ΕΚΤ και η Επιτροπή, ο νέος αυτός λόγος ακυρώσεως πρέπει να θεωρηθεί απαράδεκτος.
- 245 Προς στήριξη του παραδεκτού του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι έχει στενό σύνδεσμο με τους λόγους και τα επιχειρήματα που εκτέθηκαν στο δικόγραφο της προσφυγής και ότι η απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), είναι νομικό στοιχείο που ανέκυψε κατά τη διαδικασία.
- 246 Κατά πρώτον, επισημαίνεται ότι, με το δικόγραφο της προσφυγής, οι προσφεύγοντες δεν προβάλλουν κανέναν λόγο ή επιχείρημα που να αντλείται από έλλειψη νομιμότητας των προπαρασκευαστικών πράξεων που εξέδωσε η Banca d'Italia.
- 247 Επιπλέον, στο μέτρο που οι λόγοι ακυρώσεως που εκτέθηκαν στο δικόγραφο της προσφυγής σκοπούσαν την απόδειξη της έλλειψης νομιμότητας της προσβαλλόμενης απόφασης, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο νέος αυτός λόγος που αφορά τις προπαρασκευαστικές πράξεις της Banca d'Italia έχει αρκούντως στενό σύνδεσμο με τους προμνησθέντες λόγους ακυρώσεως, καθόσον αυτοί έβαλλαν αποκλειστικά και μόνον κατά πράξης του δικαίου της Ένωσης και είχαν, επομένως, διαφορετικό αντικείμενο.
- 248 Εξάλλου, η συμπερίληψη των εγγράφων των προσφυγών του εθνικού δικαίου κατά των προπαρασκευαστικών πράξεων της Banca d'Italia στα παραρτήματα του δικογράφου της προσφυγής δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως, ο οποίος επιδιώκει τον ίδιο σκοπό με τις εν λόγω προσφυγές του εθνικού δικαίου, είχε προβληθεί στο στάδιο της υποβολής του δικογράφου της προσφυγής.

- 249 Συγκεκριμένα, δεν απόκειται στο Γενικό Δικαστήριο να αναζητεί και να εντοπίζει στα παραρτήματα τους ισχυρισμούς και τα επιχειρήματα ως προς τα οποία θα μπορούσε να κρίνει ότι αποτελούν τη βάση της προσφυγής, δεδομένου ότι τα παραρτήματα επιτελούν λειτουργία αμιγώς αποδεικτική και διευκρινιστική (αποφάσεις της 7ης Νοεμβρίου 1997, Cίρεκε κατά Επιτροπής, T-84/96, EU:T:1997:174, σκέψη 34, και της 21ης Μαρτίου 2002, Joynson κατά Επιτροπής, T-231/99, EU:T:2002:84, σκέψη 154).
- 250 Κατά δεύτερον, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), πρέπει να θεωρηθεί νομικό στοιχείο το οποίο ανέκυψε κατά τη διαδικασία και το οποίο θα πρέπει, επομένως, να δικαιολογεί την προβολή νέων ισχυρισμών, κατά το άρθρο 84, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 251 Συναφώς, από τη νομολογία συνάγεται ότι μια απόφαση η οποία απλώς επιβεβαιώνει μια νομική κατάσταση την οποία ο προσφεύγων γνώριζε κατά τον χρόνο της άσκησης της προσφυγής δεν μπορεί να θεωρηθεί ως στοιχείο το οποίο δικαιολογεί την προβολή νέου λόγου (πρβλ. αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 2014, Buono κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-12/13 P και C-13/13 P, EU:C:2014:2284, σκέψεις 58 και 60, και της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-114/17 P, EU:C:2018:753, σκέψη 39).
- 252 Κατά πάγια νομολογία, όμως, μια προδικαστική απόφαση έχει αμιγώς αναγνωριστική και όχι πρωτογενή αξία, οπότε τα αποτελέσματά της, κατ' αρχήν, ανατρέχουν στην ημερομηνία έναρξης της ισχύος του κανόνα που ερμηνεύθηκε (βλ. απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2011, Q-Beef και Bosschaert, C-89/10 και C-96/10, EU:C:2011:555, σκέψη 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 253 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι το Δικαστήριο δεν αποφάσισε να περιορίσει χρονικά τα αποτελέσματα της απόφασης της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), και, επομένως, η πάγια αυτή νομολογία εφαρμόζεται πλήρως.
- 254 Κατά συνέπεια, τα αποτελέσματα που απορρέουν από την ερμηνεία, από το Δικαστήριο, του άρθρου 263 ΣΛΕΕ με την απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), ανάγονται στην ημερομηνία έναρξης ισχύος του εν λόγω άρθρου.
- 255 Στο ίδιο πνεύμα, το Γενικό Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι απόφαση εκδοθείσα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας δεν μπορεί να προβληθεί ως νέο στοιχείο, δεδομένου ότι δεν παρέχει, κατ' αρχήν, παρά ερμηνεία ex tunc του δικαίου της Ένωσης (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1997, FFSA κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-106/95, EU:T:1997:23, σκέψη 57).
- 256 Επομένως, η ερμηνεία του Δικαστηρίου πρέπει να θεωρηθεί γνωστή από τους προσφεύγοντες κατά τον χρόνο άσκησης της προσφυγής τους, δυνάμει της αρχής ότι άγνοια νόμου δεν δικαιολογείται (πρβλ. απόφαση της 12ης Ιουλίου 1989, Binder, 161/88, EU:C:1989:312, σκέψη 19, και διάταξη της 22ας Ιουνίου 2009, Nijs κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, T-371/08 P, EU:T:2009:215, σκέψη 28).
- 257 Υπό τις συνθήκες αυτές, η απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), δεν μπορεί να θεωρηθεί νομικό στοιχείο το οποίο ανέκυψε κατά τη διαδικασία κατά την έννοια του άρθρου 84, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 258 Επομένως, ο ένατος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

Επί του δέκατου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος προβάλλεται ως ένσταση έλλειψης νομιμότητας, κατά την έννοια του άρθρου 277 ΣΛΕΕ, του άρθρου 4, παράγραφος 3, και του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013

- 259 Με τον δέκατο λόγο ακυρώσεως, που προβλήθηκε κατά τη διαδικασία, οι προσφεύγοντες προβάλλουν, μέσω ένστασης, την έλλειψη νομιμότητας του άρθρου 4, παράγραφος 3, και του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013, καθόσον η παραπομπή που γίνεται από τα εν λόγω άρθρα στο εθνικό δίκαιο και η αποκλειστική αρμοδιότητα του δικαστή της Ένωσης να ελέγχει τη νομιμότητα των εθνικών προπαρασκευαστικών πράξεων που απορρέει από την απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), καταλήγουν, κατ' αυτούς, σε προσβολή του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.
- 260 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν κατ' ουσίαν ότι συντρέχει προσβολή του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, καθότι το επίμαχο σύστημα εμποδίζει τον *in concreto* έλεγχο της συνταγματικότητας των εθνικών προπαρασκευαστικών πράξεων, που προβλέπεται από το ιταλικό συνταγματικό δίκαιο, για τις οποίες ο δικαστής της Ένωσης δεν είναι αρμόδιος. Επομένως, οι εν λόγω πράξεις δεν θα υπόκεινται σε κανέναν έλεγχο συνταγματικότητας, στο μέτρο που ο δικαστής της Ένωσης δεν μπορεί να ελέγξει τη συμβατότητά τους με το ιταλικό Σύνταγμα και δεν μπορεί να προσφύγει προς τούτο στο Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ιταλία).
- 261 Η ΕΚΤ, υποστηριζόμενη από την Επιτροπή, αντικρούει την ως άνω επιχειρηματολογία.
- 262 Δεδομένου ότι ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως προβλήθηκε μετά την κατάθεση του δικογράφου της προσφυγής, πρέπει να εξακριβωθεί αν, όπως υποστηρίζουν η ΕΚΤ και η Επιτροπή, ο νέος αυτός λόγος ακυρώσεως πρέπει να θεωρηθεί απαράδεκτος.
- 263 Όσον αφορά, κατά πρώτον, την ύπαρξη αρκούντως στενού συνδέσμου μεταξύ του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως και των λόγων ή των επιχειρημάτων που εκτέθηκαν με το δικόγραφο της προσφυγής, διαπιστώνεται ότι το δικόγραφο της προσφυγής δεν περιέχει κανέναν λόγο ή επιχείρημα που να αντλείται από έλλειψη νομιμότητας του άρθρου 4, παράγραφος 3, και του άρθρου 15 του κανονισμού 1024/2013.
- 264 Καθόσον μόνον ο όγδοος λόγος ακυρώσεως συνίστατο σε ένσταση έλλειψης νομιμότητας και αφορούσε το άρθρο 31, παράγραφος 3, του κανονισμού 468/2014, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο νέος αυτός ισχυρισμός ο οποίος αφορά άλλα άρθρα έχει αρκούντως στενό σύνδεσμο με τους λόγους ακυρώσεως που εκτέθηκαν στο δικόγραφο της προσφυγής.
- 265 Κατά δεύτερον, για τους λόγους που εκτέθηκαν στις σκέψεις 251 έως 257 ανωτέρω, η απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), δεν μπορεί να θεωρηθεί νομικό στοιχείο το οποίο ανέκυψε κατά τη διαδικασία κατά την έννοια του άρθρου 84 του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 266 Επομένως, ο δέκατος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

Επί των προτεινόμενων νέων αποδεικτικών μέσων των προσφευγόντων και της ΕΚΤ

- 267 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 85, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας ορίζει ότι, «[κ]ατ' εξαίρεση, οι κύριοι διάδικοι μπορούν επίσης να προσκομίσουν αποδεικτικά στοιχεία ή να προτείνουν αποδεικτικά μέσα πριν από την περάτωση της προφορικής διαδικασίας ή πριν από την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου να αποφανθεί επί της διαφοράς χωρίς διεξαγωγή προφορικής διαδικασίας, εφόσον δικαιολογήσουν την καθυστέρηση αυτή».
- 268 Κατά πρώτον, στις 17 Ιουλίου 2021, οι προσφεύγοντες ζήτησαν από το Γενικό Δικαστήριο να συμπεριληφθούν στη δικογραφία το δικόγραφο της προσφυγής, της 28ης Δεκεμβρίου 2013, του S. Berlusconi ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ), το οποίο πρωτοκολλήθηκε με αριθμό 8683/14, το έγγραφο του ΕΔΔΑ της 3ης Μαΐου 2021 περί κοινοποίησης του δικογράφου της προσφυγής στην Ιταλική Κυβέρνηση καθώς και έκθεση του ΕΔΔΑ, της 17ης Μαΐου 2021, για τα πραγματικά περιστατικά και τα σχετικά με την εν λόγω υπόθεση ζητήματα.
- 269 Οι προσφεύγοντες δικαιολόγησαν κατ' ουσίαν την προσκόμιση των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων υποστηρίζοντας ότι υφίσταται σύνδεσμος μεταξύ της προσβαλλόμενης απόφασης, η οποία βασίζεται, μεταξύ άλλων, στην καταδίκη του S. Berlusconi για το αδίκημα της φοροδιαφυγής, και της προσφυγής ενώπιον του ΕΔΔΑ, με την οποία προσβάλλεται η διαδικασία που κατέληξε στην εν λόγω καταδικαστική απόφαση.
- 270 Ερωτηθείσες κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ΕΚΤ και η Επιτροπή δεν εναντιώθηκαν στη συμπερίληψη των προμνησθέντων στοιχείων στη δικογραφία.
- 271 Συναφώς, διαπιστώνεται, αφενός, ότι το δικόγραφο της προσφυγής της 28ης Δεκεμβρίου 2013 του S. Berlusconi ενώπιον του ΕΔΔΑ, το οποίο πρωτοκολλήθηκε με αριθμό 8683/14, είναι προγενέστερο της άσκησης της υπό κρίση προσφυγής και ότι οι προσφεύγοντες δεν προβάλλουν κανένα στοιχείο για να δικαιολογήσουν την εκπρόθεσμη υποβολή του εν λόγω εγγράφου.
- 272 Επομένως, το εν λόγω έγγραφο πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.
- 273 Αφετέρου, το έγγραφο του ΕΔΔΑ της 3ης Μαΐου 2021 περί κοινοποίησης του δικογράφου της προσφυγής στην Ιταλική Κυβέρνηση και η έκθεση του ΕΔΔΑ, της 17ης Μαΐου 2021, για τα πραγματικά περιστατικά και τα σχετικά με την εν λόγω υπόθεση ζητήματα είναι μεταγενέστερα της περάτωσης της έγγραφης διαδικασίας και, επομένως, η εκπρόθεσμη υποβολή τους μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένη.
- 274 Συνεπώς, τα εν λόγω στοιχεία πρέπει να θεωρηθούν παραδεκτά.
- 275 Εντούτοις, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 138 έως 142 ανωτέρω, οι προσφεύγοντες δεν προέβαλαν με το δικόγραφο της προσφυγής κανέναν ισχυρισμό προς αμφισβήτηση της εκτίμησης της επίμαχης καταδίκης από την ΕΚΤ.
- 276 Κατά συνέπεια, τα ως άνω στοιχεία είναι αλυσιτελή για την υπό κρίση προσφυγή.
- 277 Κατά δεύτερον, στις 17 Ιουλίου 2021, οι προσφεύγοντες ζήτησαν από το Γενικό Δικαστήριο να συμπεριληφθεί στη δικογραφία η απόφαση 10355/2021 του Corte suprema di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), της 9ης Μαρτίου 2021, με την οποία απορρίφθηκε η αίτησή τους περί αναιρέσεως της απόφασης του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της

- Επικρατείας) της 3ης Μαΐου 2019, με την οποία το δικαστήριο αυτό έκρινε απαράδεκτες τις πράξεις εκτέλεσης της απόφασης 882 του Consiglio di Stato (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 3ης Μαρτίου 2016, κατ' εφαρμογήν της απόφασης της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023).
- 278 Ερωτηθείσες κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ΕΚΤ και η Επιτροπή δεν εναντιώθηκαν στη συμπερίληψη της απόφασης της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), στη δικογραφία.
- 279 Δεδομένου ότι η ως άνω απόφαση είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας περάτωσης της έγγραφης διαδικασίας, πρέπει να θεωρηθεί ότι η εκπρόθεσμη υποβολή της από τους προσφεύγοντες είναι δικαιολογημένη και, επομένως, ότι το εν λόγω έγγραφο είναι παραδεκτό.
- 280 Εντούτοις, οι προσφεύγοντες δεν παρέχουν καμία εξήγηση ούτε και προβάλλουν κανένα επιχειρήμα που να καταδεικνύει τον σύνδεσμο μεταξύ της απόφασης της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), και των λόγων ακυρώσεως που προέβησαν στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής. Επιπλέον, η εν λόγω απόφαση δεν στηρίζει κανένα επιχειρήμα ή ισχυρισμό των προσφευγόντων.
- 281 Ως εκ τούτου, είναι αλυσιτελής για την υπό κρίση προσφυγή.
- 282 Κατά τρίτον, στις 6 Αυγούστου 2021, οι προσφεύγοντες ζήτησαν από το Γενικό Δικαστήριο να συμπεριληφθούν στη δικογραφία το δικόγραφο της προσφυγής, της 13ης Μαρτίου 2014, του S. Berlusconi ενώπιον του ΕΔΔΑ, η οποία πρωτοκολλήθηκε με αριθμό 23554/14, το έγγραφο του ΕΔΔΑ της 3ης Μαΐου 2021 περί κοινοποίησης του δικογράφου της προσφυγής στην Ιταλική Κυβέρνηση, έκθεση του ΕΔΔΑ, της 6ης Απριλίου 2021, για τα πραγματικά περιστατικά και τα σχετικά με την εν λόγω υπόθεση ζητήματα, και το υπόμνημα αντικρούσεως, της 26ης Ιουλίου 2021, το οποίο υπέβαλε η Ιταλική Κυβέρνηση στην εν λόγω υπόθεση.
- 283 Οι προσφεύγοντες δικαιολόγησαν την προσκόμιση των εν λόγω στοιχείων υποστηρίζοντας ότι υφίσταται στενός σύνδεσμος μεταξύ της υπό κρίση προσφυγής και της ως άνω υπόθεσης ενώπιον του ΕΔΔΑ, που αφορά αστική διαφορά στην οποία, κατά τους προσφεύγοντες, διαπιστώθηκε κατ' ουσίαν αδικαιολογήτως ότι υπείχαν αστική ευθύνη για πράξεις διαφθοράς, ενώ ο S. Berlusconi είχε απαλλαγεί για τις πράξεις αυτές στην ποινική δίκη.
- 284 Ερωτηθείσες κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η ΕΚΤ και η Επιτροπή δεν εναντιώθηκαν στην κατάθεση των προμνησθέντων στοιχείων στη δικογραφία.
- 285 Συναφώς, διαπιστώνεται, αφενός, ότι το δικόγραφο της προσφυγής, της 13ης Μαρτίου 2014, που υπέβαλε ο S. Berlusconi στο ΕΔΔΑ, το οποίο πρωτοκολλήθηκε με αριθμό 23554/14, είναι προγενέστερο της άσκησης της υπό κρίση προσφυγής και ότι οι προσφεύγοντες δεν προβάλλουν κανένα στοιχείο για να δικαιολογήσουν την εκπρόθεσμη υποβολή του εν λόγω εγγράφου.
- 286 Επομένως, το εν λόγω έγγραφο πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.
- 287 Αφετέρου, το έγγραφο του ΕΔΔΑ της 3ης Μαΐου 2021 περί κοινοποίησης του δικογράφου της προσφυγής στην Ιταλική Κυβέρνηση, η έκθεση του ΕΔΔΑ, της 6ης Απριλίου 2021, για τα πραγματικά περιστατικά και τα σχετικά με την εν λόγω υπόθεση ζητήματα, και το υπόμνημα

αντικρούσεως, της 26ης Ιουλίου 2021, το οποίο υπέβαλε η Ιταλική Κυβέρνηση στην εν λόγω υπόθεση είναι μεταγενέστερα της περάτωσης της έγγραφης διαδικασίας και, επομένως, η εκπρόθεσμη υποβολή τους είναι δικαιολογημένη.

- 288 Συνεπώς, τα εν λόγω στοιχεία πρέπει να θεωρηθούν παραδεκτά.
- 289 Εντούτοις, οι προσφεύγοντες δεν προέβαλαν με το δικόγραφο της προσφυγής κανέναν ισχυρισμό προς αμφισβήτηση της εκτίμησης της εν λόγω αστικής διαφοράς από την ΕΚΤ.
- 290 Κατά συνέπεια, τα ως άνω στοιχεία είναι αλυσιτελή για την υπό κρίση προσφυγή.
- 291 Κατά τέταρτον, στις 10 Σεπτεμβρίου 2021, η ΕΚΤ ζήτησε από το Γενικό Δικαστήριο να συμπεριληφθεί στη δικογραφία η απόφαση 21970/21 του Corte suprema di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), της 30ής Ιουλίου 2021, με την αιτιολογία ότι η εν λόγω απόφαση επιβεβαίωνε, κατ' ουσίαν, την ερμηνεία της όσον αφορά τα αποτελέσματα συγχώνευσης στο ιταλικό δίκαιο.
- 292 Ερωτηθέντες κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγοντες δεν εναντιώθηκαν στη συμπερίληψη της απόφασης 21970/21 του Corte suprema di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), της 30ής Ιουλίου 2021, στη δικογραφία.
- 293 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η απόφαση 21970/21 του Corte suprema di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), της 30ής Ιουλίου 2021, είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας περάτωσης της έγγραφης διαδικασίας, πρέπει να θεωρηθεί ότι η εκπρόθεσμη υποβολή της, από την ΕΚΤ, είναι δικαιολογημένη και, επομένως, ότι η νέα αυτή πρόταση αποδεικτικών μέσων είναι παραδεκτή.
- 294 Εντούτοις, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 87 έως 89 ανωτέρω, για τον σκοπό της εφαρμογής των άρθρων 22 και 23 της οδηγίας 2013/36, τα αποτελέσματα της επίμαχης συγχώνευσης πρέπει να ερμηνευθούν κατ' εφαρμογήν του δικαίου της Ένωσης.
- 295 Κατά συνέπεια, η απόφαση 21970/21 του Corte suprema di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου), της 30ής Ιουλίου 2021, είναι αλυσιτελής για την υπό κρίση προσφυγή.
- 296 Κατά συνέπεια, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

IV. Επί των δικαστικών εξόδων

- 297 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι προσφεύγοντες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα της ΕΚΤ, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της τελευταίας.
- 298 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους. Επομένως, η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Η Finanziaria d'investimento Fininvest SpA (Fininvest) και ο Silvio Berlusconi φέρουν, πέραν των δικαστικών εξόδων τους, τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ).**
- 3) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της.**

Παπασάββας

Buttigieg

Schalin

Costeira

Kornezov

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Μαΐου 2022.

(υπογραφές)